

Tám László: Séta a házsongárdi temetőben

A fotóművész képei a 8–9. oldalon

Komlós Attila

Új-Zéland

5. oldal

Szarvas István

A Zsolnay

6. oldal

Motesiky Árpád

Prágai anizs – 2007

27. oldal

Kocsis József

Halálos ágy körül, nevetősen

3–4. oldal

Bányai Tamás

Észak-karolinai jegyzetek

25. oldal

Lenkey István

„Jót s jól...”

7. oldal

Jéki László

Nobel-díjak

21. oldal

Kamarás Klára

Mondd, hol keressem...

2. oldal

Kadosa Beatrix

A Fertő tó bensőséges világa

23. oldal

Tartalom

Kocsis József:	
Halálos ágy körül, nevetősen	4
Komlós Attila:	
Új-Zéland	5
Szarvas István:	
A Zsolnay	6
Lenkey István:	
„Jót s jól...”	7
Tám László rovata:	
A házsongárdi temető	8–9
Videcz Ferenc:	
Gyónás könyve	10
Rónaky Edit: Gyolcs-szavakat	
őrző költészet	11
Antos Árpád:	
Barangolások Erdélyben	12
Kardhordó Kálmán: Bélyegvilág	
Szigetvári Krisztián: Brüsszel	13
Takács Szabó Kálmán:	
Múzsám a folyó	14
Fiatalok oldala	
Versek, próza	15
Rejtvények, varázskép	16–17
A Szamárfül Kiadó	
karácsonyi könyvújdonságai	18
Szarvas István írása	19
Czupy György: A régi Sellye	
Becskereki László: Buddha	20
Jéki László:	
Nobel-díjak	21
Rónai Béla:	
Magyarul – magyarán	
Dr. Vargha Dezső írása	22
Kadosa Beatrix: A Fertő tó	
bensőséges világa	23
Dr. Vargha Dezső:	
Pécs, Baranya – 1848	24
Bányai Tamás (Észak-Karolina):	
Jegyzetek	25
Kocsis József – Kocsis Tibor:	
Ketten – Egyről	26
Motesiky Árpád (Szlovákia):	
Prágai anix – 2007	27
Szigetvári Krisztián 2/3 oldala	
Rónaky Edit: Humor	28
Logika- és memóriafejlesztés	29
Az Alexandra újdonságai	30
Rádióműsor, könyvajánló	31

Motesiky Árpád felesége emlékére

Berta

Halálhíre sokkolóan hatott, hiszen ez évben sorra veszítettünk el a Hetedhéthatár barátai közül több hasonló korút – és minden egyes csapás után úgy éreztük, több már nem jöhet. Aztán augusztusban megérkezett a levél, benne a szörnyű hírrel, melyet barátunk és szerzőtársunk, Motesiky Árpád nyolc hétig közölni sem tudott: Berta elment. Kellott a közel két hónap, hogy a magára maradt két férfi, a kamaszkorú Mátyás és édesapja, Árpád fájdalmát papírra lehessen vetni. (Hirtelen halál ragadta el Prágában – erről Árpád ír a 27. oldalon.) A hír letaglózott, olyannyira, hogy nagyon nehezemre esett a szeptemberi számot elkészíteni, amelyben Juhani Nagy Jánostól és Kurucz Gyulától búcsúztunk...

Bertával személyesen egyszer találkoztam, de telefonon többször is beszélünk. A pár évvel ezelőtti személyes találkozó lakhelyükön, Verebélyen történt, félúton Léva és Nyitra között. Berta és én elugrottunk a piacra virágpalántáért, hogy több száz kilométerre hozzam haza, Kozármislenybe a felvidéki virágokat, és e virágokat ápolva, szeretve gondoljak majd a verebélyi barátokra. A palántavásárlás után lehuppantunk egy padra, és belefeledeztünk a beszélgetésbe. Otthonukban meg vártak ránk a barátok, a Hetedhéthatárosok, akikkel meglátogattuk szeretett szerzőtársunkat, Motesiky Árpádot és családját. Szidtak is minket, hogy hol tekeregtünk eddig, de nem volt büntudatunk, mert tudtuk, messze még a következő találkozás, és annyi mindent meg kellett beszélnünk: növények, állatok, emberek – témánk volt bőven. Egyre nem gondoltunk, hogy nem találkozunk többet...

Kamarás Klára versével búcsúzunk a feledhetetlen Bertától. Ötvenhét éves volt.

L. Csépanyi Katalin

Kamarás Klára

Mondd, hol keressem...

Piramisok és templomok falára
vésték a lélek üzeneteit.
Maradt, ami maradt, s ha meg is értjük
a képeket, a szavak ezreit,
hol van a gondolat, mi hajtotta a vésőt:
átadni azt, mi át sem adható,
a vágyakat, a túlélés reményét.

Mondd merre van az én piramisom?
Hová lehetne rejteni egy álmot,
felvésni fájó gondolatokat,
hogy szét ne rágja az idő, e végzet,
mikor az élet lassan alkonyul,
mikor az agy magánya

kis dobozok mélyére zárja
lassan a múltat, jelent és jövőt.

Mondd mennyi az, mi megmarad
belőlem?

A szétmálló papír? Mindenki ír...
Meggzúnó, s újuló internetes lapok
hullámsírjába eltemetni végleg
mindazt, mi voltam, ami oly csekély,
de mégis volt, volt benne gondolat,
egy-egy felfénylő halvány szikra csak,
vagy hangyalét? Már magam sem
tudom.

Mondd, merre van az én piramisom?

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője

az **OBSERVER**

Observer Budapest
Médiafigyelő Kft.

1084 Budapest, VIII., Auróra u. 11. Tel.: 303-4744, <http://www.observer.hu>

Közérdekű magazin

Szerkeszti: L. Csépanyi Katalin

Kiadja a Héthatár Bt. A kiadásért a kiadó vezetője felel.

Postacím: 7614 Pécs, Pf. 59.

A kiadó címe: 7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.

Telefon/fax: 72/370-264 • Mobil: 30/575-3997 • e-mail: hethatar@t-online.hu

Internet elérhetőség: www.hetedhethatar.hu, hethatar@hetedhethatar.hu

Tördelés: Edenscript Kft. 7625 Pécs, Vilmos u. 39/a., www.edenscript.hu

Előfizethető a kiadónál.

Előfizetési díj 12 számra: 1500 Ft.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Készült a Bornus Nyomdában, Pécs, Közraktár u. 4-6. Felelős vezető: Borbély Tamás

ISSN-1418-1096

HETEDHÉTHATÁR

e.script
fordítóiroda

Fordítás 6 órással
3, 2, 1 napos vagy határidővel!

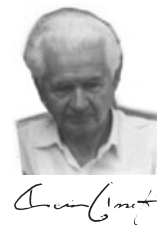
1,5 Ft/karakter (+ÁFA),
angol és német nyelvekről **szóközközök nélkül!**

Nyitva: hétköznap 08.00-19.00

7624 Pécs, Hungária u. 14.
Tel./fax: 72/227-350 info@edenscript.hu

Kocsis József

Halálos ágy körül, nevetősen

Soha még ilyen hahotával teli halálos ágyat, mint ez az otthonbéli fehér bútor-darab, az idős hölgyé, anyám testvéréé, ő maga nevezte ki: ez már haldoklás, mondta, és a kilencvenöt évesek higgadt előrelátásával figyelmeztetett, helyezük készenlétbe a fekete ruháját, ott van a hármasszekrény középső részében, igaz, kifogyta már rég, de holtában ki nézi azt, hogy lóg rajta minden, és ha mégis, ő akkor már nem ad erre.

Díjazzuk fekete humorát, nem mintha nem vennénk komolyan a halált, már a másokét is botrányosnak tartjuk, pedig megtapasztaltuk: az élet vígan megy tovább, a magunkéról meg tudjuk, hogy az a világvégével azonos, hiszen visszavonhatatlanul megszünteti jelenvalóságunkat, amit balgán a létezéssel azonosítunk, megszakadását pedig a nemléttel, ami valójában üres fogalom, vacak kis bűvésztükkök nyomán kiala-

kult képzet, hiszen ha jobban utánagondolunk, az eltűnt dolgoknak is lenniük kell valahol, és ha nincs valamilyen különleges tartály a létből kihullott dolgok tárolására, akkor azok sehol másutt nem lehetnek, csak miközöttünk továbbra is, változott létformákban, igaz, de mindenképpen létezőként, mert a létezésnek ellentéte nincs. A létező csak létezni tud, a létezés törvényeinek alávetetten. Hurrá, végül is megmaradunk, van hát okunk a nevetgélésre, a halálon kifogtunk, eltekintve persze azoktól az apró változásoktól, amelyek e létformaváltás velejárói, amelyekre legjobb előre felkészülni, egyebek közt azzal éppen, hogy időben a kezünk ügyébe helyezük a fekete ruhánkat.

Addig is elővesszük a színben hozzá illő humorunkat, hogy amíg vagyunk, kellemesen teljék az idő. Nevetni mindig van okunk. Ha nem akadna éppen valami aznapi (ez ritkán esik meg), újranévetjük régi, jól bevált történeteinket. „És arra emlékeztek?” – így kezdődnek ezek a történetek, ezzel a szelíd felvezetéssel, hogy vad nevetésbe fulladjanak aztán. Ezekből annyi van, hogy valamelyik közülük eszünkbe juthasson éppen mindig valamiről. A gyerekkor elmeséletlen eseményei ezeket jól kiegészítik. Megtudjuk például, hogy mekkora tétje tud lenni egy spontán családi futóversenynek, amelyre egy nagy közös dinnyeévést követően került sor a négy lánytestvér között, a célszalag átszakítását az udvar szögletében lévő pottyantós budi ajtajának feltépése helyettesítette, egyre bizonyosabbak lettek abban, hogy csak az elsőként érkezőnek lehet esélye, a további sorrendnek már nem lesz jelentősége, gyorsuló iramban száguldott hát a négy Horváth-lány hazafelé. Hogy ki nyerte a versenyt, arra nem emlékszik nénikém, de hogy nem ő, azt máig nem felejtí... Vannak szelídebb emlékei is. Volt például egy ragaszkodó természetű macskájuk, naphosszat nyúzták-szeretgették

mindahányan, mégis őt tüntette ki a szeretetével: naponta elébe jött délidőben, mintha csak ismerte volna az órát, az iskolából hazajövet már messziről látta fölfelé meredő farkát: az alacsony sövény takarásából csak ennyi látszott belőle, az egyenes macskafarok, amely úgy állott fölfelé, mint az óramutatók déli harangszókor, csak nem állt egyhelyben, hanem ágaskodva közeledett, mintha bábszínpadai előadás szereplője volna a zöld paraván fölött.

Szóba kerülnek az otthoni elhelyezést megelőző idők öregkori nagy kalandjai is, mint a szekrénykaland, amikor nénikém beesett a szekrénybe: valamit be akart akasztani, egyensúlyát veszítette, és olyan szerencsétlen testhelyzetben szorult a szekrény aljába, hogy a kezét nem tudta maga alól kiszabadítani, megfordulni sem tudott, evickélt csak végtelen időig. Szorult helyzetében is kívülről látta önmagát, egy helyzetkomikumra épülő bohózat szereplőjét, aki ötletes gegek sorozatával tölti ki az amúgy sovány vígjátéki szituációt, nem lehet ezen nem nevetni, gondolta. Neki persze sikerült, csak most, utólag fényesítik ki a keserves történetet a derű élénkebb színei.

– Képzeljétek el a másnapi újságot: „Saját szekrényébe fulladt egy idős hölgy!” – mondja. Még talán a nevetet is kiírnák. Meg a koromat, persze. Ez volna valami!

Nevetünk, és a szekrényről Irén édesanyja jut az eszünkbe. Korban egy évvel nénikém előtt jár, jól ismerik egymást, aggodalommal szurkolnak a másikért mindig, hogy sikerüljön kikászálódnia az éppen esedékes bajból, és megkönnyebbülnek, ha jó hírt hallanak egymásról. Nevetnek elesettségükön, akár mesélik, vagy hallgatják éppen. Most nénikém hallgatja a legújabbat, a balul végződött takarítást. Irén anyukája a szekrény tetejéről akarta a port letörölni, különböző magasságú bútorok

(folytatás a 4. oldalon)

Főtámogató

PVV
PÉCSI VÁROSÜZEMELÉSI ÉS
VAGYONKEZELŐ ZÁRTKÖRŰEN
MŰKÖDŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

„Pécs a térképen egy város,
de nekünk sokkal több annál.”

Támogatók:

BIOKOM Kft.

Pécsi Vízmű Zrt.

BÉV Zrt.

Bázis-Art Generál

Finish 987 Kft.

Szigetvári Takarékszövetkezet

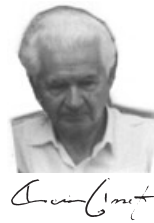
Iparos Kisvendéglő

Netmester Produkció
www.netmester.hu

Következő számunk december 7-én jelenik meg
a Hetedhéthatárt az alapítástól támogató Szántó Dezső emlékére

Kocsis József

Halálos ágy körül, nevetősen

(folytatás a 3. oldalról)

lépcsőjén föllépdelt az éjjeliszekrény tetejére, hogy elérje, de nagyon a szé- lére állhatott, mert kibillent alóla, sze- rencse, hogy meg tudott még kapaszkodni a szekrény felső peremében, egy darabig lógaszködött, aztán elernyedtt lassan, és lecsusszant a szekrény mellett a padlóra, csupa kék-zöld lett mindene. Utólag is elszorul a szívünk, micsoda baj lehetett volna ebből, mégsem álljuk meg nevetés nélkül, amikor magunk elé képzeljük, ahogy egy légtornász ügyes- ségével csimpaszkodik a keskeny lécszegélyben.

– Terike még rajtam is túltesz – nevet fejcsóválva nénikém –, tornaszert kell váltanom, szekrényben esélytelen vagyok veled szemben...

Van közös produkciójuk is. A telefon. Amikor egyszer telefonon keresték egymást, hogy majd jót beszélgetnek. A hallózásnál tovább nem jutottak, egyikük erőtlén hangja sem tudott fölkapaszkodni a másik nagyothalló ingerküszöbéig. A szájmozgás itt nem segít, abba kellett hagyni a meg sem kezdett beszélgetést, azt sem tudták, melyikük hagyta abba hamarabb, egyszer csak a hallózás is kiveszett a vonalból, és sükettek párbeszédét visszhangozta a kagylóba szorult csend.

Ez abban a régi lakásban történt még (ezt minden mesélésakor elmondja

anyám testvére), ahová már nem térhet vissza sosem, pedig abban telefon is volt, milyen jó is volna, de innen hiába jutna ki a kapun, ami magában lehetetlen, azt sem tudná, merre tegye meg az első lépéseket, talán eligazító táblák kellenének, anélkül reménytelen a dolog, csakhogy azokat meg nem látná elolvasni, és ha útbaigazítaná valaki, lehet, hogy erővel sem győzné, hacsak meg nem állna közben pihenni, annyiszor megállhatna a járókeretével, ahányszor csak jólesik, rátámaszkodva kipihenhetné magát, egyszer csak hazaérne...

A tájékozódásban leginkább a meggyengült látása akadályozza, legutóbb is hogy járt, mondja, és újra nevetősre fényesedő szeméből látjuk, újabb jókedvű történet kívánczik ki belőle, az egyik fényképen szeretett volna egy részletet közelebről megszemlél- ni, nagyító kellene ehhez, a kihúzott fiókban vaksin tapogatózva kereste nyeles nagyító üvegét, lehet, hogy a karóráját akarta megnézni, mennyit mutat, nem emlékszik pontosan, de mindegy is: a nagyító nyele helyett a kanál került a kezébe, azt tartotta a szeme elé, persze, hogy nem látott semmit...

Nevetünk ezen is, nevetünk az élet fonák helyzetein, egyre kevesebb a szín és egyre több a fonák, több hát a nevetni

valónk, nevetésünk kiárad a zsákutca felé tárt ablakon, egy részét föl- kunkorítja, magasba kapja a könnyű szél, felhőket oszlat vele, nehezebb fényel csillámló fonadékát meg-meglebbent- ve elteríti, s árnyak dőlnek a zsákutca hunyt szemű házai közt.

Látogatáskor legtöbbször hárman vagyunk, nővéremmel együtt érkezünk, nénikém már vár minket, vagy alszik, és felébredvén mondja: rólunk álmodott éppen, valami jót, mert nagyokat nevetünk, de nem sajnálja, hogy fölébredt, ott folytathatjuk, ahol abbamaradt, és csakugyan, percek múltán már együtt nevetünk valamin, a halálos ágyat girlandos nevetések kerítik, fényképek kerülnek elő, idelopjuk a többieket is látogatóba, az idős hölgyet nagycsaládnai sokaság veszi körül, és anyám testvére boldogan nézi, ahogyan a régvoltak a mostaniakkal elvegyülnek, a jókedv átragyog mindenkire, kiteljesedik a kórus, férfihangok bársonyán szopránok ficáncolnak s altok bugyognak sötétlőn, elfullad a lélegzet, vöröslő arcok fordulnak mélylilába, az oxigénhiányos arcokon könny csorog, s a kórusból kihallom anyánk ismerős nevetését, magasba ívelő futamai meleg fényekkel hintik tele a halálos ágy feletti teret, és érteni vélem elfúló szavait is: micsoda család, jaj, micsoda család, ezt nem lehet kibírni...

1%

Az Erdélyiek Klubja Pécs Egyesület köszöni a támogatók által számára felajánlott adó 1%-ot, amit kulturális célra használt fel.

A Káplár László Emlékére Kulturális Alapítvány köszöni a támogatók által számára felajánlott 1%-ot. Az összeg a Jó Ember Díj átadását segítette.

IPAROS KISVENDÉGLŐ

... NEM CSAK IPAROSOKNAK

Magyaros és nemzetközi ételekkel várjuk Önt. Különtermeinkben 20-tól 140 főig rendezvényeket, igény szerint kitelepülést vállalunk.

Pécs, Rákóczi út 24-26. Tel.: 72/333-400, 30/9373-400

Nyitva: minden nap 11.30-22.00-ig

Komlós Attila

Komlós Attila

Új-Zéland – 10.

Nosztalgia, kalandok, tengerpart, gleccserek

Utunkat Fairlight mellett folytatjuk. Egy hatalmas zöld rét közepére érkezünk, ahol millió birka legelészik, a háttérben havas hegyek magasodnak. Kicsi, vajszerű vasútállomás százéves épülete mellett állunk meg. Nem vagyunk egyedül, sorra érkeznek a buszok, kirándulók tömegével, akik fényképezőgépekkel, kamerákkal felszerelve várják a vonat érkezését. Hamarosan begördül a szerelvény, élén hamisítatlan vadnyugati forma gőzmozdony pöfög. A kocsik belsejében is igazi régi hangulat fogad, a hangszórókból a 20-as 30-as évek zenéje szól halkán.

Nosztalgia vonat

Queenstown a világ kalandvágyóinak Mekkája, a városban és annak környékén számos különleges sportot kipróbálhatunk. Itt található több, ma már világszerte népszerű extrém sport szülőhelye. Lehet keskeny folyón, magas sziklafalak között száguldó hajóval utazni, kipróbálhatjuk a gumikötélugrást, valamint annak egy továbbfejlesztett és extrémebb változatát is, vagy a siklóernyőzést. A város fölött magasodó hegyre kirándulhatunk igény szerint enyhén, vagy meredeken emelkedő túraútvonalon, majd a hegytetőn kialakított kerekesszánkó-pályán száguldhatunk lefelé, helyenként hidakon át és alagutakon keresztül.

Glenorchy környéke a túrázók között igen népszerű. Mellesleg a falu melletti, hatalmasra kiszélesedő völgy volt az egyik helyszíne a Gyűrűk Ura filmnek – Saruman serege itt sorakozott fel... Érdekes azonban, hogy errefelé szinte semmi nem utal arra, hogy a filmet itt forgatták. A Gyűrűk Ura különösebben nem üzlet, sokkal inkább a természeti értékek – maga a csodás táj, a kiwik, a bárányok – jelennek meg a turizmusmarketingben és a szuvenírek között is; a világon egyedülálló értékek. Egész napos túrára indulunk a népszerű Routeburn Track túraútvonalon. Eleinte mesébe illő sűrű erdőben, majd lombhullató fák között ha-

Queenstown, szánkópálya a hegyen

ladunk, többször kötélahidakon kell átkelni a folyó felett, majd az erdőhatáron túljutva füves réteken, 3000 méteres havas hegyek között vezet utunk.

A déli-sziget nyugati vidéke számtalan látnivalót kínál. Arrowtown egy egykori aranyosó falu, vadnyugati hangulattal.

Tasman-tenger, Arnott Point

A Wanaka-tónál pazar panoráma tárul a vándor elé, annyira szép, hogy az már nem is lehet igaz! Átkelünk a Haast-hágón, majd nemsokára a Tasman-tenger partjára érünk. Fürdeni a hideg vízben és a hullámok verte magas sziklafalak tövében nemigen lehet, inkább kagylógyűjtésre és nézelődésre alkalmas ez a hely. Az egyik legszebb panorámát az Arnott Point nyújtja. Utunk a korábban már fellekerest Mount Cook nyugati oldalánál ér véget. A térség legfőbb nevezetessége a két látványos Alpesi-típusú gleccser: a Fox és a Franz Josef – igen, utóbbi a mi királyunkról kapta a nevét! Különlegességük, hogy méretük az utóbbi években egyre hosszabb, miközben a globális felmelegedés miatt például az európai Alpok gleccserei évről évre rövidülnek. A világon egyedülálló módon a Franz Josef gleccseren a nemzeti park munkatársainak vezetésével túrákon is részt vehetünk és testközelből átélhetjük a hatalmas, mozgó jégtömeg erejét.

(A szerző felvételei)

Túra a Routeburn Tracken

A Franz Josef gleccser

Gyakornoki program Európai védett területeken

Tizenkét európai védett területet választott ki pályázat útján az EUROPARC* Szövetség a „Working for Nature – Nature for Working” (Munka a természetért – Természet a munkáért) elnevezésű gyakornoki programba. Az érintett nemzeti parkok és natúrparkok 2008 folyamán három hónapos időtartamra fogadnak fiatal gyakornokokat Európa különböző országaiból; a gyakornokok kiválasztása szintén pályázat keretében történt. A tizenkét kiválasztott védett terület között hazánkat a Duna-Dráva Nemzeti Park képviseli.

A gyakornoki programban részt vevő fogadóterületek képviselői és a kiválasztott gyakornokok első hivatalos bemutatkozásukat és szakmai megbeszélésüket október 3–5. között tartották a németországi Zwieselben. A résztvevő védett területek: Saimaa Park District (Finnország), Gauja Nemzeti Park (Lettország), Niedersächsisches Wattenmeer Nemzeti Park (Németország), Bayerischer Wald Natúrpark (Németország), Podyji Nemzeti Park (Csehország), Duna-Dráva Nemzeti Park (Magyarország), Apuseni Natúrpark (Románia), Közép-Balkán Nemzeti Park (Bulgária), Kozjanski Nemzeti Park (Szlovénia), Alpi Marittimi Nemzeti Park (Olaszország), Peneda-Geres Nemzeti Park (Portugália), Tilos Sziget Nemzeti Park (Görögország).

A program elsődleges célja a kölcsönös tapasztalatcsere és tanulás. A távlati célok között szerepel további védett területek bevonása a programba, adatbázis kialakítása és folyamatos aktualizálása, valamint végül, de nem utolsósorban egy Európa egészére kiterjedő gyakornoki hálózat kialakítása és működtetése.

* Az EUROPARC egy páneurópai, politikailag független, nonprofit szervezet, melynek célja az Európában található védett területeken zajló munka segítése és promóciója. Jelenleg 370 tagot számlál 38 országból: természetvédelmi szervezetek, tudományos intézetek; nemzeti, regionális szintű állami és magán szervezetek.

Szarvas István

Zsolnay: az EKF zászlóshajója

Szarvas István

A Zsolnay Manufaktúra és a Zsolnay Porcelángyár vezérigazgatója 2000 óta Kovács Gyula. A 53 éves mérnök-közgazdászal Pécssett, a Zsolnay gyár vezérigazgatói szobájában beszélgettünk.

– *Vezérigazgató Úr! Mit jelent Önöknek, hogy Pécs lesz az EU kulturális fővárosa (EKF) 2010-ben?*

Pécs és egész Baranya megye, sőt mondhatjuk a Dél-Dunántúlt, az európai kulturális főváros projekt lázában ég. Az a tevékenység, ami ehhez kapcsolódik, a Zsolnay kulturális negyed létrehozása. Ez egyik kiemelt projektje a kulturális fővárosnak, s rányomja bélyegét jó és rossz értelemben feladat és nehézség vonatkozásában a manufaktúra működésére. Az előkészítés már abban a pillanatban megkezdődött a városban, amikor 2005 év végén elnyertük a címet. A pályázati program elkészítésében is részt vettünk kollégáimmal. A kulturális negyed gondolata arra a koncepcióra épül, hogy a Zsolnay márkanév, mint művészeti, mint kulturális érték egy magyar örökség, ami nem veszített presztízséből. Jelenleg egyedisége okán a 4., megbecsültsége révén pedig a 15. a márkák hazai listáján.

– *Mi az oka annak, hogy termelési eredményeik nem túl fényesek?*

A dísz tárgyakat készítő porcelánipar világszerte válságban van. Ennek fő oka, hogy megváltoztak az ajándékozási szokások: ma már porcelánnal ritkán lepjük meg egymást vagy önmagunkat a jeles napokon. Nem kedvez a porcelánnak, hogy megváltoztak az étkezési szokások. A jobban kereső emberek állandóan rohannak, nincs idejük a kényelmes evésre, teázásra, kávézásra, így nem is gondolnak arra, hogy vegyenek egy nívós porcelánkészletet.

A Zsolnay termelését drágítja, hogy korszerűtlen a manufaktúra energiaellátó rendszere. Erre 200 milliót kellene áldozni, és ez a beruházás két-három év alatt megtérülne. Az is gond, hogy a Zsolnay mérete kicsi. 150 éves gyár területén dolgozunk. Itt a falak, ezek az épületek bőven 100 év felettiek és sajnos elődeink vagy nem akarták, vagy nem tudták a céget infrastrukturálisan fejleszteni. Ennek súlyával állítják elő kollégáim a Zsolnay porcelánokat, hál' istennek azt kell mondanom, hogy ez a termékeinken fizikailag nem látszik meg.

– *Az Ön által elmondottakat támasztja alá, hogy minden évben díjakat nyernek, a másik: közjogi méltóságok is felkeresik gyárukat. Tudna erről néhány információval szolgálni?*

Nagyon szívesen. Valóban a manufaktúra minden évben sorra viszi el a különböző megméretéseken a fő- és nagydíjakat. Ezekből kettőt emelnék ki: van egy magyar örökség díjunk, amit 2004-ben kaptunk a Zsolnay márka több mint 150 éves tevékenységéért, a másik, amit a jövő héten a parlamentben veszünk át Zoób Katalin, a nemzetközi híró divattervezővel. Ez lesz a negyedik Magyar Termék Nagydíjunk, ezenkívül az ITDH és a Magyar Minőség Társaság különdíját is elnyertük. A díjat egy ékszerkollekciónak kapjuk. Zoób Kati tervei alapján az art deco jegyében egymásra talált a Zsolnay eosin és a könnyed selymek, szövetek világa. Ami a közjogi méltóságokat illeti: államelnöki hivatalában a horvát elnök társaságában meglátogatott bennünket Mádl Ferenc, tavaly decemberben nagykövettel itt járt Szili Katalin, a parlament elnöke és idén január végén pedig Gyurcsány Ferenc miniszterelnök volt a vendégünk. Gyakran jönnek hozzánk miniszterek, nagykövek, de sokszor a nagyközönség is körülnézhet nálunk.

– *Beszélgünk a jövőről!*

A termelés elköltöztetésére már kész terveink vannak. Valamennyi munkafázis, a pirogránit, a formázó egység, a kemencék, a kézi festészet és a laborosok is a gyártelek keleti traktusába kerülnek. A jelenlegi 23 ezer négyzetméterről egy 6800 négyzetméteres részre, parkolókkal, raktárakkal sem több, mint egyhektáros területre húzódnak vissza. Ez munkaszervezés és energiahatékonysági szempontból is lényegesen kedvezőbb a jelenlegi állapotoknál.

Ami a kulturális negyed betelepülőinek körét érinti, a jelentkezőkből nincs hiány. Szívesen jönne a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kara, tehát fizikailag itt lehetne az a tanszék, ahol a jövő héten egyetemi tanárrá kinevezendő Nagy Márta iparművész is dolgozik, akinek termékével tavaly nyertünk díjat. A kiszemelt terület a 6-os gyorsforgalmi úttól délre húzódó ingatlan. Nem képzelhető el a létesítmény több kiállítótér, múzeumok, étterem, kávézók, közösségi helyiségek, üzletek nélkül. Felmerült a filmes szakma egy szereplőjének megjelenése, de az is hogy a Bóbita Bábszínház a felújított Do-Zso-ban találja magának otthonát. A helykeresés, az épületek elosztása folyamatosan zajlik. Beköltözésükhöz viszont előbb a termelést kell áthelyezni a gyárépületekből.

Lenkey István

„Jót s jól! Ebben áll a nagy titok!”

Beszélgetés a jubiláló Köveskúti Péterrel

Lenkey
István

Köveskúti Péter népművelő, tanár, a Schneider Lajos Alapfokú Művészeti Iskola igazgatóhelyettese Mohácson született. Tanulmányait a Külvárosi – később Park utcai – Általános Iskolában kezdte, majd Pécssett, a Zipernovszkyban – a legendás Lőrincz József igazgató-sága idején – érettségizett erősáramú ipari technikusként. Családjuk hagyományainak

megfelelően a Műegyetem villamosmérnöki karára iratkozott be, de a sokszínű fővárosi kulturális élet átcsábította a kultúraszervezői, népművelői pályára. A szombathelyi, majd a pécsi Tanárképző Főiskola történelem-népművelés szakán folytatott tanulmányai – melynek

Köveskúti Péter

során dr. Ujvári Jenő személyisége volt rá legnagyobb hatással – tudományos, szakmai hátteret biztosítottak számára ahhoz a tevékenységhez, melyet kitűnő szervezőkészséggel véggez Mohács kulturális életének formálásában immár három évtizede. Ebből az alkalomból kerestük fel, hogy valljon munkásságáról, ars poeticájáról, örömeiről, gondjairól.

– *Hogy is indult ez a gazdag életpálya?*

– Budapest kulturális világának meghatározó szerepe volt pályaválasztásomban, főként annak, hogy játszhattam Debreceni Tibor nagyhirű Vári Színpadán. Mohácsra visszatérve a Könyvtárban dolgoztam, de időközben lehetőségem nyílt arra, hogy a Pécsi Nemzeti Színházban díszítőként dolgozzam, s emellett több darabban is statisztáljak. Aztán 1977. szeptember 15-étől lettem a mohácsi Bartók Béla Városi és Járási Művelődési Központ munkatársa. Itt az akkoriban létező valamennyi munkakört és szinte minden rangfokozatot végigjártam. De a kultúra közvetítésében mindig „belül lévőként” vettem részt, sohasem kívülállóként.

– *Mohács kulturális életében betöltött szerepedet figyelemmel kísérve bizvást állíthatom én is ennek igazát. Mégis azt kérem: Te nevezd meg a szerinted meghatározó fontosságú eseményeket, rendezvényeket.*

– 1977-ben léptem be az Ifjúsági Ház amatőr színjátszó csoportjába (mely később Mohácsi Amatőr Színpad néven vált ismertté). Benhardt István irányítása mellett öt évig epizódszereplő, majd vezető színész voltam, rendszeresen mondtam verset, aztán vezettem a csoportot, rendeztem előadásainkat. Megyei nívódíjat nyertünk, de arra vagyok legbüszkébb, hogy kallódó lakótelepi gyerekeket és roma fiatalokat vontam be, közülük máig is többekkel jó a kapcsolat. A '80-as évek elején két országos amatőr fotós alkotótelet szerveztem a mohácsi fotóklub tagjaival együtt. Ilyen módon, jó emberi kapcsolataim

segítségével sikerült létrehoznom a '90-es években az Országos Fazekas Találkozókat is.

– *Úgy tudom, öt ilyen jelentős találkozót szerveztél. A többi népművészeti ágazattal, a néphagyományok ápolásával tudtál-e törődni, jutott-e rá időd?*

– Az élő népművészet Mohácson címmel kétszer rendeztem kiállítást, a legjobbak nívódíjat kaptak. A busóálarc-faragók népes csoportjának két-három évente rendezek kiállítást a busójárás idején.

– *Most munkásságodnak arra a területére kérdeznék rá, amely leginkább egybeesik érdeklődéseddel, s amelynek eseményeiről lapunk is több alkalommal hírt adott: a képzőművészeti életet szervező és bemutató tevékenységre.*

– A képzőművészeti kiállításokat a '70-es évek végén Husz Sándorral együtt kezdtem szervezni és rendezni – ellesve a meghívott művészek technikai fogásait –, majd a '80-as évek közepétől mind a mai napig nagy szeretettel végzem ezt. Rendszeresen hazahívjuk a Mohácsról elszármazott neves, díjazott művészeket. Évfordulós kiállításokat rendezünk elhunyt jelentős művészeinknek. Legörömtelibb teljesítményként éltem meg a világhírű Rozsda Endre megismertetését, emléktáblájának elkészíttetését, avatását és a retrospektív kiállítás megszervezését műveiből.

– *Kiemelkedő kezdeményezésed a Mohácsi Képző- és Iparművészeti Szalon életre hívása.*

– Büszke is vagyok rá. Kétévente nagy közös bemutatkozási lehetősége ez – szakmai kontrollal és díjazással – a helybeli és elszármazott alkotóknak, a fődíjas és a közönségdíjas egyéni tárlatra kap lehetőséget. Többi kiállítási alkalmunkon napirenden van a Kolbe-hagyaték ápolása, a környéken élő művészek patronálása, de az ország más részeiből is hívunk meg alkotókat. Ugyanígy mi is rendre „exportáltuk” mohácsi kiállításainkat Budapestre és más városokba.

– *E tevékenység sikerét az is segíti, hogy gondoskodtok az utánpótlásról.*

– Szívem csücske a fiatalokkal való foglalkozás, ezen belül Junior Art alapítványunk, mely idén 15 éves, és lehetőséget nyújt a város szakkörös diákjainak csoportos és egyéni kiállításokra, fiatal művészek és művésznövendékek bemutatkozására – kiknek indulásánál bábáskodtunk.

– *A látványos Nemzetközi Néptáncfesztivál szervezése sem lehet könnyű feladat.*

– Ez a nagyszerű rendezvény a mohácsiak és a környékeliek elhagyhatatlan kedvence lett. Sokan magától értetődőnek tartják, hogy van, mint ahogy Nepomuki Szent János ünnepe, II. Lajos ünnepség a Csele-pataknál,

Egy kép a sok rendezvény közül: Gábor Éva Mária Munkácsy díjas szobrász, Zászkaliczky Zsuzsa művészettörténész, Köveskúti Péter és Lencsés Ida Ferenczy Noémi díjas kárpitművész a 2003. októberi kiállítás-megnyitón

csataévfordulós hangverseny, szüreti és borfesztivál, halászléfőző verseny (mely előbb indult, mint a bajai). Óriási sikere volt az Európa-napon a Mohácsról elszármazottak millenniumi találkozójának, az Európai ízek utcájának. Hosszan sorolhatnám a rendezvényeket, melyeket népművelő kollégáimmal kezdeményeztünk vagy újítottunk fel.

– *Jelenlegi munkakörödet hogy tudod ezzel a kiterjedt kultúraterjesztő tevékenységgel összeegyeztetni?*

– A Művelődési Központ megszűnte után alakult művészeti iskolában igazgatóhelyettesként a zene melletti társművészeti tagozatok gondozásával, az intézmény menedzselésének szervezésével foglalkozom. Az idei évben szereztem meg a drámapedagógusi képzettséget – természetesen a Mohácsi Nyári Színkörről írva szakdolgozatot. Iskolai munkám természetes módon kapcsolódik népművelői tevékenységemhez, közvetlenebbül tudok iskolánk sokszínű palettájáról válogatni a megnyitókra, összehozni a testvérműzsákat. A népművelést szabadidőm terhére végzem, azt hiszem, ezt nevezik elhivatottságnak.

– *Te megszállott népművelő, milyen sikerekre gondolsz vissza szívesen?*

– Sok ilyen van. Az első Szalon megnyitóján a sok érdeklődő nem fért el a teremben, ki kellett hangosítani az ünnepség részleteit. A megújult színházteremben kétszer is elő kellett adni a Társasjáték New Yorkban című darabot (Tolnay Klárával, Benkő Gyulával, Juhász Jácinttal ment). Talán legnagyobb sikerem, hogy hatásomra és munkám következtében kinevelődött egy művészszerető, kiállítás-látogató réteg, társadalmi eseménynyé váltak a tárlatnyitók.

– *Mi volt induláskor és ma hogy hangzik népművelői s tanári ars poeticád?*

– Ars poeticám nem változott. Így fogalmazhatom meg: az értékeset megőrizni, s új értékeket létrehozni. Kazinczyval együtt valom: „Jót s jól!...”

Szenczi Molnár Albert (1574–1634)

Apáczai Csere János (1625–1659)

Séta a házsongárdi temetőben

Brassai Sámuel (1800–1897)

Dsida Jenő (1907–1938)

Kós Károly (1883–1977)

Sírkő 1585-ből

Tám László képriportja

Áprily Lajos

Tavasz a házsongárdi temetőben

Apáczai Csere Jánosné, Aletta van der Maet emlékének

A tavasz jött a parttalan időben
s megállt a házsongárdi temetőben.

Én tört kövön és porladó kereszten
Aletta van der Maet nevét kerestem.

Tudtam, hogy itt ringatja rég az álm,
s tudtam, elmúlt nevét már nem találom.

De a vasárnap délutáni csendben
nagyon dalolt a név zenéje bennem.

S amíg dalolt, a századokba néztem
s a holt professzor szellemét idéztem,

akinek egyszer meleg lett a vére
Aletta van der Maet meleg nevére.

Ha jött a harcok lázadó sötétje,
fényvel dalolt a név, hogy féltve védje.

S a dallamot karral kísérve halkan,
napsugaras nyugat dalolt a dalban,

hol a sötétség tenger-árja ellen
ragyogó gátat épített a szellem.

Aletta van der Maet nevét susogta,
mikor a béke bús szemét lefogta.

S mikor a hálátlan világ temette,
Aletta búja jajgatott felette,

míg dörgő fenséggel bűgött le rája
a kálvinista templom orgonája.

Aztán a dal visszhangját vesztve, félve
belenémult a hervadásba, télbe.

Gyámoltalan nő – szól a régi fáma –
urát keresve, sírba ment utána...

A fényben, fenn a házsongárdi csendben
tovább dalolt a név zenéje bennem.

S nagyon szeretném, hogyha volna könnyem,
egyetlen könny, hogy azt a dallamot

Aletta van der Maet-nak megköszönjem.

Tóthfalusi Kiss Miklós (1650–1702)

Videcz Ferenc

Gyónás könyve – 5.

Videcz Ferenc

Ómami

Borzas, megfakult, zsémbes tyúkanyóka;
Kárál, bár szíve tisztább a papírnál.
Kertjében reggeltől estig kapirgál:
Gyémánt krajcárt keres? Számomra móka:

Anyanyelvét lassacskán elfeledte,
Új hazájáét bajlódva tanulta,
Költő volt mégis. Könyve: család, munka.
Lelke visszajárt a stájer hegyekbe.

Nem hagyott mást: mosolygó emlék-orcát,
S láthatatlan kéz-ihletét a földben.
Mos, takarít, főz, kapál angyal-körben.
Címe: irányítószám plusz Mennysország.

Szakmai fecsegés

(Zsirai Laci barátomnak)

Lászlóm, hogyha ajándékok tán meglepetésnek
Szántad, hát jelesen vizsgáztál emberiekből!
Már nem is emlékeztem, hogy kértem kötetedből.
Így még jobban esett öröm-érintése szavadnak.
Mint rég várt gyermek születése, a könyv is olyan, hej,
Sokszor lestem a jó hírt én magam is, toporogva,
Néhai Szentest-émlékekről véve a példát:
Szóaljjon meg már valahára az angyali csengő!
Gyógyszer nálam a jó vers minden rossz nyavalyára,
Csakhogy mind kevesebb patikában látni belőle.
Sok kiadó kábszert, drogot árul, szellemi mákonyt,
Képzavaros kitalálmányok blőd, torz keverékét;
Szépen csengő „márkanevek” fedezik le a bővlít,
Rajtuk a zárjegy, a törvény őket védi, miközben
Más, igaz értékekre kimondják: gyatra silányság.
Néhány főszerkesztő még ápolja gerincét,
Őszintén szól érdemeidről, ámde bevallja:
Kötve kezük, csak „trendi” nevek juthatnak a lapba;
Törzskocsmázók mellett szomjan halhat a vándor.
Jól tudod, egykor Krisztus Urunk bölcs példabeszédben
Mondá: sok hivatalból van jelen, így kiszorulhat
Számos választott. Szavait sorsunk igazolja.
Könyved szakma-tanár mives példája, csodállak.
Mondhatnám, irigyellek; mesterien, laza kézzel,
Pár szóval felskiccelted, amihez nekem egy-két
Kötőmb sem elegendő; szégyellem fecsegésem.
Lám, egy usébtí-szobor táalentuma győzheti Memnónt!
(Itt a hasonlat verhoszszat szab, nem agyi mércét.)
Költő vagy – rád illik a név szent egy igazából,
Bárha teendőid tényként sok egyébre utalnak.
El ne feledd: kit Urunk vagy a sors felkent olajával,
Golgota-jártunkról büntetlenül el sose térhet,
Bár éles kövecsek közt lábunk vére kiserked,
S ősz kobakunkon Megváltónk tövises koronája,
Ésszel, szívvel s kézzel mégis azok sikeréért
Kell cselekednünk, kik poharuk s tányérjuk mellett
Könyvből is nyernék étkét létünk anyagának.
Ehhez kívánok bőséggel erőt, bizodalmat,
Gondolatot, s tisztos munkát mindünk örömére.

Nagyapám

Ezüst-fején félrecsúszott a sapka,
Szemüvegét ingujjával törölte,
Tenyerébe belesimult a munka,
Szava darázs-hívó, nyárvégi körte.
Róla cseveg mélybe bujdokolt forrás,
Hajdani fák tört kérge őrzi arcát.
Vargányailatú, apró szobában
Árván merengnek vén, húsvéti barkák.

Vízió

Leírom giccsesen, hogy kék az ég,
Arany nap izzik, madarak dalolnak,
Szitakötő rajzolja fénykörét,
Titkot suttog az erdő. Hogyha holnap

– Század múltán – megértik még szavam,
Pár tizenéves aggastyán ha kérdi:
„Mi az, hogy *kék*, hogy *erdő*, hogy *arany*?”
A szitakötőt mesterségnek véli:

„Még hogy repült! Ki írt ily ostobákat:
Madárdal...” Más értelme lett a fának:
Itt-ott még látni reves, üszkös rönköt.

Álom

Gallyak közt önmagát falja a csend,
Álmos levelek zizzenni is restek.
Fakult füvek támasztékot keresnek,
Egymásba omlik „fent” és „idelent”.

Néhány percre az idő is megáll;
Távolban félreüt a toronyóra.
Pólyált ikreket dajkál a diófa,
Nektárt álmodik rezgő pilleszárnny.

Árva vadmalac édes tejet kortyol,
Vadszőlő mereng tüzes, déli borról,
Darázs álm-kasból mézet rabol.

Cívódás nélkül osztozunk a kincsen;
Önkívületben nem sejtethetjük: minden
Csalárd kép cseréppé tör valahol.

Sötétségben vajúdo szél mit perget?
Papírtömeg tűnik hullt leveleknek:
Szétszórt, halott pénz, mely romlásba döntött.

Rónaky Edit

Rónaky Edit

Gyolcs-szavakat őrző költészet

Gondolatok Pethes Mária Marionettjátékos című kötetéről

Pethes Mária új verseskötetének színes borítóján Péli Tamás **Marionett bábjátékos** című festménye – előtérben a női bábuval (magával a költővel?) – már sejteti, hogy kiszolgáltottságunkról, életünk sorsszerűségéről olvashatunk súlyos sorokat. És valóban. Az **Újra Advent elé** című nagy versben *Vonaglanak az emlékek*, felidéződik csalódásunk, amit a cirkus porondján éreztünk, mikor a nagy *Szemfényvesztő* nem azt varázsolta elő számunkra *cilinderéből*, amire vágytunk. A vásári komédia kárvallottai vagyunk, rajtunk *nevet a publikum*, miközben mi *némán sírunk*. Még ennél is mélyebbre nyúl a költő: *Hóvihar dörgedelmez. Nem érzek hideget. / Hibernált szívemre hiába törnek az elemek. / Érzéketlenre hültem...* Ugyanez a kilátástalanság szólal meg **Elemi fizika – Egyszerű kémia** című költeményében is: *Lefagyott ujjpercek nyúlnak / elmulasztott pillanatok után.*

De nemcsak az egyéni lét fájdalmait, tragédiáit tárja fel műveiben Pethes Mária, hanem őszintén, vádlón ír napjaink társadalmi valóságának ellentmondásairól, bajairól, igazságtalanságairól is: *mostanában a talmiság kelendő (Kifelejtik a frankóságból), sokasodnak a pitik (Láva hittel), ...egymásnak hátat fordítva élünk (Hontalan szavak), örök kótyagosságban tántorgó / koldusok gyűrűjében tolongok / vágóhidra hajtott bárgyú tömegben (Mindennapi ingázás rezonanciája), kongó bogrács a bolygó / feneketlen gödör a jövő / nem látni csak cserbenhagyókat (Kifelejtik a frankóságból).*

Ebben a **Lerokkant jelenben** – ahol hajléktalanok *fekszenek / komfortos nyomorban / elkoszolódott hálózsákok hidegteleléses ölelésében* – mégsem jut el a nihilig. Nem teszi szorongóvá olvasóját, mert nagy életerejével, leverhetetlen szenvedélyével, a *remény zsarát-nokát megszállottan őrizgetve láva hittel* felülkerekedik minden bajon, szennyen, s hirdeti: *meg kell tanulnunk / úszni a madaraktól, / ... repülni a halaktól, / ... sírni a kacagó gerlétől, s akkor ... a hétköznapi elveszejtő gödreiből / mindig kijutunk (Confirmatum – Megerősítés).* Így válik tehetetlen marionett-bábuból a *lélek kötéláncosává*. Hite megerősítésére kapaszkodókat keres: Istenhez fohászkodik, elhunyt őseitől várja a megváltást, állandó párbeszédet folytat halott édesanyjával, akivel *láthatatlan arany sodrony köti össze, s aki újra ... Karácsony elé harangozza szívét (Újra Advent elé)*. Megnyugtatja a természet szépsége is: *... szeretem / a tóra simuló végtelen mert / ... ringatni karjába vesz / fűz leomló haját fésülgető és / kabátom alá nyúlkaló parázna szelet (Mindennapi ingázás rezonanciája), lehajol hozzám a csönd (Szabadnapos akkordok).*

Versait testével-lelkével írja. Őszintén kitárlukozik: *nevet, zokog, szeretkezik, átkozódik, imádkozik – izzó szenvedéllyel. Elmond, el-sír, világgá kiált mindent, amit fontosnak érez. Nincs számára tabutéma. Megéneklí még a női öregedés fájdalmát is, de milyen finom érzékenységgel: Mézes résem halma / dús díszít hullatja, s az öregkor bölcsességének humorával: ... a divatos táskát / – hiába minden – nem a vállamon / szemem alatt hordom (Vénasszonyóhaj). A 18 éven felüli veryTAKE-*

cseppek című versben a szeretkezés megfogalmazása is költői: *ez az a ringás / amire zigóta koromból / emlékezem / ujjbegyeddal simítsd / mellem csúcsát / tejeskávé színű és kemény lesz / mint bimbó mit ablakod / alatti rózsabokron / felejtett november.*

Némelyik versét olvasva meghatódunk, elcsendesülünk: torokszorítón szép a Péli Tamás elsrató **Búcsú** és a **Lombját veszti hiányod fája**; máskor áramütést érzünk a **Redemptio**, a **Vannak gyerekek** szívbe markoló metaforáitól, a **Judicium** ostorozó keménységétől, a kötet hátoldalán közzétett **Profán büntudat** igazságától. Olyan szuggesztíven beszél önmagáról, gondolatiságáról, világlátásáról, hogy az olvasó nem is azt érzi: ez Pethes Mária bánata, szenvedése, öröme, hite, hanem hogy a sajátja. Költészete önismerethez segít, megrendít, átjárja lényünket.

Hangja, nyelvezete egyedi, senkiéivel össze nem téveszthető, csak az övé, akkor is fel lehetne ismerni, ha a szerző neve nélkül kapnánk kézhez műveit. Soha nem ír közhelyeket, frázisokat. Sajátos szintézisbe kerülnek verseiben a Biblia súlyos, veretes szavai (a Jeremiás könyvből vett mottó, Sámson története, a Miatyánk kérései) napjaink közhasználatú, laza, esetenként szlenges kifejezéseivel (*szingli szentjánosbogár, az állhatatosság NO-molekulája, tikkelt neonok, ég és föld között bandzsi-dzsampingozó művészet*) – hordozva a múlt kulturális örökségét és igazodva a modern világ kommunikációjához. Stílusának eredetiségét egyedi szavai, szóösszetételei, szókapcsolatai tanúsítják leghívebben: *özönvízkönyvem (Hetvenkétezer pernyi fény), Polipkarjaidba temetkezem („Vizek zongorájára”), sorozatgyilkos-bánat (Mégis), Idők cementporát... (Aldás az elemekre), ... zöld kezeslábasban első lépését próbálgató tavaszt (Agárdi habkönnyű pillanatfelvételek),*

Bordáid léckerítése mögött... (Mégis), imára kulcsolt ujjaim rácsbörtönében (Agárdi habkönnyű pillanatfelvételek), szóhiányos esték hókásága (Bennakadt szavak). Ez a szóteremtő képessége címadásaiban is megnyilvánul: *Szilveszterkört, Kócos gondolatok, Gyolcs-szavakat őrzők, Lombját veszti hiányod fája.* Sok példát említhetünk kifejező költői képeire, hasonlataira, megszemélyesítéseire is, melyek többsége egyetlen sorban kikristályosodott mondanivaló: *A magány torzult téridő (Elemi fizika – Egyszerű kémia), Szabadság lebeg a párs horizonton (Postán maradó horvátországi képeslapok), a remény bordáimon xilofonozik (Látszólag minden a régi), Lehúzom szemem relaxa-hályogát; Kövér cseppek száncáznak / az ablakon / Úgy húzzák barázdáikat / ahogy az idő az arcomon (Esős csendélet a Camel Streeten). Szemembe ülepedett gyémántporon át / Szivárványt nézek az égre (Hetvenkétezer pernyi fény).* Ezek a szóképek, hasonlatok – a versek üzenetéhez, hangulatához igazodóan – helyenként hátborzongatóak: *Hozzám tartozol, / ahogy Parkinson-kóros kezéhez a reszketés / mint golyóhoz – lassított filmen / csöböl agyvelőig hatoló – látható roppálya (Hozzám tartozol), Úgy hullok alá, akár / angyalszárny kitépett tolla (Apokrif magasztalás).* Készségét gyakran ironikusan fogalmazza meg. Ilyen jellegű az életünk szimbólumaként is értelmezhető haikuszerű háromsorosa a **Postán maradó horvátországi képeslapokból**: *Rugalmas menetidő / Mindig az a járat marad ki / amelyiket várjuk, vagy az Apokrif magasztalás* indítása: *Szeret engem az én Uram. / Ő az én pásztorom / Az élet tarlóján őrizget / és vigasztalón, fényképen / mutatja meg a dús réteket.* Még – korábbi kötetekben gyakrabban alkalmazott – szójátékkéle nyelvi leleményei is fel-felvillannak: *Keresztre feszítem a szót: / MegbocsÁTOK. (Újra Advent felé), völgyben a Makám / Mitsuval ordítom a dalokat Pulán / és a világzene DNS-spirálján / Bes(h)oDrom magam / az Univerzumba potyautasnak (Látszólag minden a régi – Kap(ol)csoltam).*

Ezek az átütő erejű versek különböző felépítésűek – a rövid képeslapszövegtől a szonettten át az arádó szabadversig nagyon sokféle szerkezetre találunk példát. Érthetően ez utóbbi formula a leggyakoribb, hiszen Pethes Mária túlaradó érzései hömpölyögnek, nehezen férnek be kötött versformába. A lüktető ritmus – és több versében a rímek alkalmazása – azonban szépen összeszűri a sorokat.

A szerző ezúttal nem rendezte ciklusokba verseit, de a Confirmatum – Redemptio – Judicium bibliai hármasa jól tagolja és egyben össze is fogja a sokszínű élmények, többféle hatások, vágyálmok s gyakran ellentmondásos érzések nyomán született műveket.

A húsvétól pünkösdig eltelt 50 napra utaló záróvers – a **Hetvenkétezer pernyi fény** – apokaliptikus végkicsengését ellensúlyozza a költőnő ragyogó mosolyú arca – James Cage fotóján – és Kovács József Hontalan lírai bevezetőjének – József Attilát idéző – biztatása: Pethes Mária ír, írni fog, mert nem enged, hogy meggörbüljön a világ gyémánt-tengelye.

(alkoTÓház, 2007)

Antos Árpád

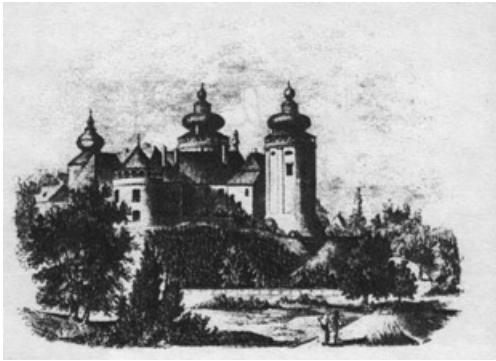
Barangolások Erdélyben – 80.

Ötödik utazás (5. rész)

Erdőd

A Károlyi-család a XVIII. században kerek tornyokkal díszített romantikus várkastélyt építtetett a község feletti dombon. A gyönyörű épületegyüttesből a II. világháború rombolása után csak egy kerek torony maradt és az egykori kápolna szentélyének néhány fala.

Petőfi Sándor és Szendrey Júlia itt kötöttek házasságot.

Erdőd vára

A vár maradványa

Szendrey Júlia 1828. december 29-én Keszthelyen született. Apja, Szendrey Ignác, a Fesetics birtokon gazdatiszt volt. Anyja, Gálovits Anna polgári családból származott. Pár év múlva a család Erdődre költözött, ahol Szendrey Ignác a Károlyiak jószágigazgatója lett. Júlia 16 éves koráig nevelőintézetben tanult. Hazatérve 1844-től élte a polgárlányok egyhangú életét. Külföldi költők szerelmes verseit, romantikus

írók regényeit olvasta. Természetesen részt vett multságokon, bálokon. Elutazott a nagykárolyi megyebálba is, ahol 1846. szeptember 8-án barátnője – Térey Mari – Petőfi Sándort bemutatta Szendrey Júliának. Ezután gyakran találkoztak. Petőfi nyílt és tekintélyt nem tisztelő egyéniségével, országos ismertségével, verseivel meghódította Júliát. A költő is megkedvelte a szerény, visszahúzódó természetű leányt. Sokat leveleztek. Petőfi távolléte és a más kapcsolatairól szóló pletykák bizonytalanná tették Júlia érzelmeit. Petőfi hozzáírt szerelmes versei azonban kétségeit legyőzték. Várta a költő látogatását. Kérésére Térey Mari meghívta Petőfit, aki 1847. május 16-án érkezett Erdődre. A fiatalok ismét egymásra találtak. 11 napos „küzdelem” során sikerült Szendrey Ignác ellenkezését legyőzni. Május 27-én megtartották a kézfogót.

Az esküvő megismerkedésük évfordulóján volt az erdői kastély kápolnájában.

A kerek tornyon elhelyezett márvány emléklap megkoszorúzása után meghallgattuk a költő versét, melyet az esküvő előtti napokban írt Júliának:

Azokon a szép kék hegyeken túl...

Azokon a szép kék hegyeken túl

Fogsz te élni, kedvesem, ezentúl,
Ott fogsz élni boldog férjed mellett,
Kit boldoggá egyedül szived tett;
Napkeletről messzebb napkeletre
Jössz velem, hogy mulathass kedvedre.
Odaviszlek szép Erdélyországba,
Láposvölgyi regényes magányba.
Hiszem, hiszem, hogy vidáman élünk,
Mert ott csak a természet lesz véltünk,
A dicső, az örökszép természet,
Kinek arcát oly gyönyörrel nézed,

Kilátás a kastély teraszáról

Mert tudod, hogy leghivebb barátom,
Kit sohasem kaptam hazugságon,
Ki elüzi a lélek kigyóit,
Ki sohasem sebesít, de gyógyít.
Ottan élünk a világtól távol,
Semmi sem jut el hozzánk zajából.
Csak az a halk, tengerféle morgás,
Mely a zajnak csak visszhangja, nem más,
S mely meg nem zavarja álmainkat,
Sőt még költőibb álmakba ringat.
Odaviszlek egyetlen virágot
A nagy földön, e nagy pusztaságon,
Ott gyakorlom én be ezt a régen
Óhajtott szót: kedves feleségem!

Szatmár, 1847. [szeptember 1–7.]

Koltó

Az ifjú pár az esküvő utáni napon Koltóra indult. Tótfalunál eltört a szekér egyik kereke. A közeli Nagybányaig jutottak, ahol a Fekete Sas fogadóban töltötték az első éjszakát.

Gróf Teleki Sándor Petőfi jó barátja volt. Ő elutazott, és koltói kastélyát átengedte a házaspárnak. Csak a kocsis és a szakácsnő maradt ott. Petőfiék 1847. szeptember 9-től 20-ig laktak a kastélyban. A hatalmas kert a Lápos patakig húzódott. Kőrösföld erdő, ligetes terület, a távolban a Rozsály-hegység – „a bérci tető” – ahol szeptember végén már megcsillan a hó. Gyönyörű táj.

(A szerző felvételei)

A koltói kastély

A koltói kastély terasza

Kardhordó Kálmán

Bélyegvilág

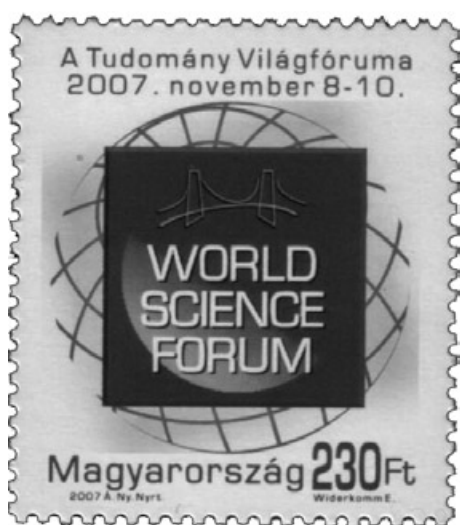
Kardhordó Kálmán

Az idei HUNFILA bélyegkiállítás (2007. szeptember 27–30.) jelentőségét nem évfordulók – 140 éves az önálló Magyar Posta és az első magyar bélyeg; 85 éves a szervezett magyar bélyeggyűjtés; 80. volt az idei magyar bélyegnap – adták elsősorban, hanem annak nemzetközi jellege.

A hazai kiállítókon kívül Ausztria, Bulgária, Ciprus, Csehország, Dánia, Egyiptom, Finnország, Franciaország, Görögország, Horvátország, Izland, Lengyelország, Luxemburg, Norvégia, Olaszország, Oroszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, USA filatelistái voltak a résztvevők. A Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége (MABÉOSZ) által rendezett kiállítás rangját, jelentőségét növelte, hogy az Európai Bélyeggyűjtő Szervezetek Szövetsége (FEPA) a kiállítás rendezvényeihez kapcsolódva tartotta kongresszusát nálunk.

A Versenyen kívüli osztályban 48 keretoldalon 5, a Hivatalos osztályban 12 keretoldalon 3, a Postatörténeti osztályban 433 keretoldalon 52, a Hagyományos osztályban 260 keretben 34, a Tematikus osztályban 180 keretben 25, az Ifjúsági osztály 3 korcsoportjában 90 keretoldalon 22, az Egykeretes gyűjtemények osztályában 44 keretoldalon 43 kiállító vett részt, s társult még hozzájuk a Filatéliai irodalom osztályában 69 témában 61 résztvevő. Hosszantartó lenne felsorolnom a csaknem 1100 keretoldalon (egy keretben 12 lappal) bemutatott gyűjteményeket; sok rendkívüli ritkaságot láthatott elsősorban ún. „futott” küldeményen a látogató. Olyanokat is, melyek eddig nem, vagy alig voltak ismertek s először szerepeltek nagy nyilvánosság előtt.

A kiállítás helyszíne sem volt akármilyen. A Budai Várban, a Mátyás-templom szomszédságában a Pénzügyminisztérium 1904-ben épült s a II. világháborúban súlyosan megrongálódott palotája, ma a Magyar Kultúra Alapítvány székháza adott otthont

ismét. A bélyegkiállításhoz kapcsolódó rendezvények (szimpóziumok, ifjúsági fil. vetélkedő, nemzetközi filatéliai és numizmatikai börze, bélyegárverés, FEPA-kongresszus) is rangos helyszíneken történtek. (MTA Társadalomkutató Központ, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Magyar Borok Háza.)

A bélyegkiállítás megnyitó ünnepségén (2007. szeptember 27.) került sor

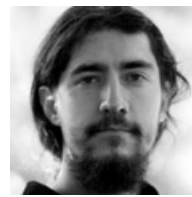
a Tudomány Világfóruma (WSF) 2007. november 8–10. közt Budapesten tartandó konferenciája alkalmára megjelentetett bélyeg forgalomba bocsátására.

E bélyeg „testvére” a 2005-ben hasonló alkalomra kiadottnak: a bélyegkép azonos, csupán az alkalomra utalás időpontjában és az értékjelölésben van módosítás.

Idei karácsonyi bélyegeink közt ismerősöket is üdvözölhetünk: a 2004-ben kiadottak értékjelölés helyett „Belföld” feliratú változatait.

Szigetvári Krisztián

Látogatás Brüsszelben

Szigetvári Krisztián

Az Európai Bizottság Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatósága szervezésében lehetőség nyílt 19 vidéki újságíróknak információs látogatást tenni Brüsszelben a Vidéki Újságírók Magyarországról című program keretében

október 1–3. között. Az ország minden régiójából érkeztek többnyire fiatal tévések, rádiósok, újságírók, akik 2 napot tölthettek el Brüsszelben, és több előadást hallgathattak meg az Európai Bizottság kötelékében dolgozó magyar köztisztviselőktől. Az alábbi témákat érintették: a külföldi mobiltelefon-használat friss EU-szabályozása, az európai külkereskedelem, a vidékfejlesztési politika, a kommunikációs politika stb.

Október 2-án, kedden részt vettünk a Berlaymont-palotában a mindennapos déli sajtótájékoztatón is, ahol francia nyelven folyik a beszélgetés, és angol nyelven a tolmácsolás. Az újságírók kérdéseket tehetnek fel a sajtószóvivőnek, illetve az előtérben a 27 tagú bizottság minden tagja előkészíti a napi friss sajtóanyagot, ezzel is segítve az újságírók munkáját.

A fent említett palota az Európai Bizottság minden tagjának és kabinetjének székhelye, ahol meghallgathattuk Kovács László magyar EU-biztos országértékelését és beszámolóját.

A látogatás célja az volt, hogy a magyarországi vidéki újságírók első kézből értesülhessenek az Európai Unió és ezen belül az Európai Bizottság működéséről, az embereket érintő friss döntésekről. A két este természetesen a városlátogatás jegyében telt. Az októberi köd már ráborult az Európai Unió fővárosára, de Brüsszel gazdagon díszített homlokzatú épületekkel övezett főtere így is gyönyörű látványt nyújtott. A St. Michelle templom csonkának ható tornyaival pedig a párizsi Notre Dame-ra emlékeztetett. Az előadások után még egy utolsó kulturális programra nyílt lehetőség; egy útitársammal megtekintettük a Rubens-kiállítást a brüsszeli Szépművészeti Múzeumban. Természetesen díjmentesen, mert francia nyelvterületen még van becsülete a zurnalisztának!

Szélessávú internet Mobilizál a T-Mobile

Munkahelyen, lakásban, nyaralóban, útközben internetet használni – ez már a mai élet jellemzője. A 90-es évek végén a GPRS-szel internetezők a mobiltelefon segítségével több mint 10 perc alatt töltöttek le néhány nagyobb fotót, ma ez már a szélessávú internettel egy percen belüli letöltés, de a cél a még rövidebb idő elérése. A T-Mobile azon dolgozik, hogy minél gyorsabban, minél több helyen hozzáférjünk az internethez, mindössze egy szélessávú internetezésre alkalmas notebook kell hozzá vagy egy megfelelő mobiltelefon. Azaz tanulásban, munkában, vásárlásban, szórakozásban segít a T-Mobile, és mobilizálja, vagyis nem köti helyhez mindazokat, akik ezzel a technikai eszközzel élni kívánnak.

– Magyarország 100 településén, a lakosság 47 százaléka érheti el az általunk kínált szélessávú internetet – mondta *Winkler János* vezérigazgató-helyettes, a T-Mobile vezetője az október végi pécsi sajtótájékoztatón a 3G/HSDPA hálózatról. – Minőségi kompromisszum nélkül az egész országot le kívánjuk fedni minél előbb.

Pécs belvárosába tavaly érkezett meg a szélessávú internet, mostantól pedig Pécs közigazgatási határain belül mindenhová odaért. *Winkler János* a Hetedhéthatár kérdésére elmondta, hogy idén Komlón is elérhető lesz már a szélessávú mobilinternet, jövőre pedig Mohácson és Harkányban is.

A T-Mobile vezetője hangsúlyozta: a mobilinternet térhódítását segíti, hogy egyre több szélessávú internetezésre alkalmas eszköz kapható akciósan, és a teljes körű, tehát mobilinternetet, modemet és számítógépet tartalmazó T-Mobile-os ajánlat is nagy sikert aratott.

L. CSÉPÁNYI KATALIN

Takács Szabó Kálmán

Múzsám a folyó

Báblics László Fülöp verseiről

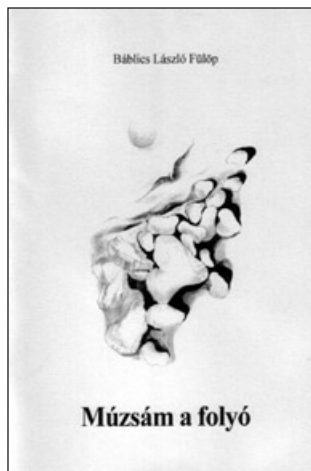

Amikor kezembe került Báblics László Fülöp barátom versesfüzete, elgondolkodtam azon, vajon mit értenek a férfiember a „múzsá” szó hallatán. A legtöbben bizonyára egy gyönyörű, elérhetetlennek tűnő lányra, titokzatos, kissé kacér nőszemélyre asszociálnak, akikről, akikhez az ihletett művek születnek. Nos, abban a furcsa helyzetben vagyok, hogy – mivel szenvedélyes horgász létemre – én is imádva tisztelem városunk (Mohács) hallgatag, bölcs folyóját, a Dunát, ennek okán is megtisztelőnek tartom, hogy írhatok „közös” szerelmünkről. Igaz, az én „szerelmem”, az én gondolataim másfélék, hiszen másfajta a kapcsolat, a kötődésem a Folyóhoz. Van, aki szépségeit, csodáit csak a partjáról, sétálva, nézelődve lesi meg, van, aki megmártózik, elmerül benne, ezüstös pikkelyű, erős, nagy halaival birkózik több-kevesebb sikerrel. Büszkén

mondhatom, hogy közelről ismerem köveit a parton, homokszemeit a zátony közeli és távoli fővenyén, őshonos állatait, madarait, hiszen szinte egész évben, mondhatnám

naponta vele vagyok, a Dunával. Szeretem fényeit, hullámait, csendes loccsanásait, az est, az éjszaka bölcsen hallgató csillagtükreit a víz fekete hátán.

László Fülöp barátom verseiben éppen úgy megtalálhatóak a nagylátószögű, és mégis hiteles, csendéletszerű leírások,

Szabó László István rajza

Fények a folyón

Úszó vastömeg az áradó vizen,
három lámpa fénye az árbocon,
s mindent műszerek figyelnek,
kis harang jelzi, ha utat tévesztesz.
Hajó, előtte uszályok gyúrik a folyót,
míg a sötétben egyszert eltűnnek.

mint az apró, másoknak lényegtelennek tűnő, pontos részletek, talán ez a két szélsőség a legnagyobb erénye írásainak. Nem használ bonyolult, kitalált szóösszetételeket, szavai, gondolatai egyszerűek, versei talán az elbeszélő, leíró műfajba sorolhatók, természetesen kiemelkedő az az életérzés, a rácsodálkozás az ismert és ismeretlen dolgokra, eseményekre, amelyeket sajátos stílusában vet papírra, esetenként szaggatott gondolatívélése teszi érdekessé, különössé rövidebb-hosszabb verseit. Gyengéd szeretettel ír a városról, Mohácsról, hiszen itt éli mindennapjait, köztük az ünnepeket, amelyeket szenvedéllyel, meglepő részletességgel tud ábrázolni. Ugyanígy örökíti meg a mohácsiaknak már megszokott helyeket, épületeket, szobrokat, utcákat vagy éppen a piacot. Fontosnak tartom, hogy „ember-látása” jó néhány versében – még az ünnepekhez kötődőekben is – a mély humanizmust tükrözi, hiszen úgy beszél, úgy ír a Városról meg a Folyóról is, mintha azok is élőlények lennének, mint ahogyan azok is.

Ez a kötetnyi vers témaválasztásában, stílusában jól illeszkedik abba a világba, amelyben az író ember él, mozog, gondolkodik, alkot, mintha egy különösen érzékeny filmfelvevő gép képeit nézegetnénk. Jó érzéssel ajánlom mindenkinek Báblics László Fülöp verseit.

(HegyiBeszédeselek Baráti Társaságának füzetek 6., Mohács, 2007.)

Garázson kívül tárolónak, felvonulási épületnek, horgász háznak is használható

Alapár: 240 ezer forint + áfa

Érdeklődni lehet a 72/447-760 és a 06/30-271-9446 telefonszámokon

A mintadarab megtekinthető:

Pécsett a Kanyar u. 22. szám alatt,

Mohácson a Szőlőhegy,
Csencsevár u. 5-9. szám alatt.

Patak Sándor

Séta Veled

A város hamis csillogása
Csak a fájdalom hírnöke
Érzed a Telet, ahogy közeleg
A csendes lélekgyilkos?

Dermesztő lehelet a levegőben
Már fehér tőle hajam
De a legjobbat adom, amit tudok
Mert valami még hajt

Elveszett fényű szemekből olvasunk
De hazugság minden kép
Semmittevők várnak a bíbor jelre
Boruktól szédülten

Halljuk az éjszaka kacagását
Látjuk a büszkeség bukását
S egymás kezét erősebben fogjuk
Minden súlyos látomás után

Az otthon szinte elvész
Az elérhetetlen messzeségben
Holnap van már
De én ma is akarlak Téged

Érzem hogy fázol
Hát ölelj át erősen
Nem hagyom hogy megdermesszen
Ez a hazug leheletű világ

Lazarev Oleg Alekszandrovics

„Kaktusz”

Virágként kikelek a világ
Trágyadombjának közepén,
S minden mocsok csak erőt ad,
Hogy nőjek és mindig éljek én.

Még akkor is virágzok,
Ha nincs már többé oxigén,
Azért is hajtást adok,
Ha száz halál egy életért.

Megindul a szintézis bennem,
Még ha vér is az, ami csöpög eső helyett
Az égre nézek, nincs mit tennem,
Naptól nem rothadnak a levelek.

Egy napon magot szórtak,
A világ trágyadombjának közepén,
Arról, hogy mi vár, soha semmit nem mondtak,
De vizet nem is vártam, és nem is várok én.

Szerkesztőségünk várja fiatalok rajzait, verseit,
írásait a következő címenen:
7614 Pécs, Pf. 59. • e-mail: hethatar@t-online.hu

Fiatalok oldala

Prim Péter

Kisiskola

Fizika-előadóterem. Mellettem jobbra a padtársam alszik, szuszogva álmodik valamiről.

Tőlem balra a másik padtársam a pad fölé görnyedve valamit firkál a füzetébe.

Én sem tudok figyelni az órára, inkább körbenézek a teremben.

Elöttem a padban kártyáznak, nem látom, mit játszanak, mert takar a pad.

A sor végén a lányok leveleznek, valakit mindig kibeszélnek...

Néha olvasás közben felkacagnak, de aztán hamar észbe kapnak, és elpirulva válaszolnak a levélkére. Mögöttem valaki a lábával a székemet piszkálja, hátra fordulok, szólok neki, hogy hagyja abba.

A tanár rám szól, hogy mit csinálók.

A válaszom: „Csak egy tollat kértem, tanár úr kérem, mert az enyém kifogyott.”

„Helyes!” Hangzik a válasz, és én egy pillanatra visszafordulok.

Most látom csak, hogy kettővel előttem a pad lábát faragják.

Persze az első sorban mindenki figyel.

Hátra fordulok, az osztály balhész srácai cigit sodornak a hátsó padban.

Én még mindig unatkozom, de jó figyelni ki mit csinál.

A padtársam befejezte a firkálást a füzetébe és most a könyökével bökdös.

„Ezt figyeld kispám”.

A fizikatanár tökéletes karikatúrája látszik mesterien odapingálva a füzetre.

A másik oldalamon egy nagy rándulás közepette, horkanással ébred álmából másik padtársam. A tanár nem állhatja megjegyzés nélkül: „Jó reggelt kívánok édes fiam!”

Erre padtársam elvörösödik és összehúzza magát.

Karórára pillantok. Már csak kevés van vissza az órából. Mindenki pakolászni kezd.

Zacsók zörögnek, cipzárak, tépőzárak susognak. Ceruzák gurulnak szanaszét.

A tanár a naplóval az asztalra csap. BUMM!!!

„OSZTÁLY! Mit képzeltek?! Még nincs vége az órának!

Na gyerünk mindenki, papírt elő! RÖPDOLGOZAT”

Az egész osztály egyszerre falfehérré sápad.

„Mindenki leírja a mai órán tanultakat! Öt perccetek van!”

Felírom a nevem a lap tetejére. Írok pár sort, amire emlékszem, aztán megakadok.

Rápillantok a mellettem ülő papírjára, de ő se írt semmit. Leizzadok.

Ha ez a röpdolim egyes lesz, akkor otthon szobafogság 1 hétig.

Görscösen gondolkodom, hátha össze tudok szedni valamit.

Hirtelen élesen visító hang töri meg a néma csendet.

Végem! Kicsöngettek!

Nem hallok mást csak a visító hangot.

Az egyik osztálytársam lép oda hozzám, megszólalna, de értelmes beszéd helyett csak

az a hang jön ki a torkán.

Elhomályosul minden. Kinyitom a szemem, és otthon vagyok az ágyamban.

A vekker már az ismerős hangon visítja az ébresztőt.

Menni kell iskolába, az első órám fizika...

Ansel Éva gondolata		Spanyol népcso.	Termény-menny. Megterm. petesejt	Fejetlenül prüd Kucskakál	Beteg ér jelzője	Y Oxigén	3	Tépődik ENSZ műgyi szervezet	Hármas korona Kötőszócska	Fosztó-képző
		1								
		Alacsony kat.rang Nem sokára				Egyik megyénk			Fél Anna	
	2	Hóri-horgas Somogyi városka			Kétjegyű betű Kén	Antik időszak Nem ism. kegyelmet			Igekötő Kályha sütője	
Számláról fizetem				Tűzkő is előidézi Huli-gános				Forma Oxigén módosulat		
Csodálkozás szava Hiedelem			Japán aj.	Egyetemi oktató Fájó has igéje				Nem keverve Vizözön		
			Az amputált testrészt Vázlatos				Csuk Hátához		Névelő Nadrág-féle	
Luxemburg Imádság zárszava	50	Fejetlen kenus	Telefonos levél Rendkívüli		Ínség				Üres fej Alányűjt	
			Katonasapka		Van alatta hely számára	Áradat		Somogyi település Kevert pint		
			Fejetlen mimika			Röntgen		Földtörténeti időszak		
Nagy folyóvíz Mértani test			Ruhát simit Rece-hátrák			Kevert éta Kiejtett mshg.		Név angolul Akhilleusz ellenfele		
Csendes basa Feltéve		Mező Hangtalan maki		Tetejére hajít 50			Hús			
		Vakító alkohol Közösségi pénzünk			Rettegj Nano		Úrmanó 500		Vérfaktor Vitalitás	
Részekre Bagoly-féle				Asszony-névképző Szalámi-mérték		Kevert Deák Verekedő megye ide		Észak Domján... színész volt	Osztrák aj. Belül retkes	
		Becézett Ilona			Kivágott fa maradványa Eger fele		Januárban üdül			
Argon Nemzetk. élelm.ü-i szerv.		Udvariatlanul odaad				Hossz. jele Göröcsöt okozhat	Személye Belül keresetlen	Idegen női név		
		Földet forgat Japán táncosnő	Mezei rágszálók Kötőszó					Gyér Kevert Mici		
Zorro Irányába	Gépkocsi röv. Farmer-márka		Iljuszín Szélhámos		Péksütemény Kiütés a ringben			Szem. névmás 50	Többszjel Egyik égtáj	
		... Péter színész Színházi idény				...alkohol Kevert SOTE		Kikötő Majdnem kiás		
Csodás			Üreges Konyhai edény				Olasz aj.	Halit Kevert Pam		
Titkot megoszt valakivel Tagadószó				Határrag Előde Helyhat. rag			E napi Csendes tan		Páros szél Ruténium	
		Elektron Szignóval ellát Többszjel			Ifjúsági tv-műsor volt 1			Néhányan Kérdőszócska		
								Fejetlen kuka		

DRELICSKA ATTILA EMLÉKÉRE

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és a megfejtést beküldők közül a szerencsés a Magyar Turizmus kártyát (értéke 4990 forint akciós áron) nyeri meg. Beküldendő Ansel Éva gondolata december 7-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethedhethatar.hu).

A szeptemberi számunk rejtvényének megfejtése:

„A legfőbb különbség a férfiak és nők között, hogy a férfiak örültek, a nők meg idioták.” (Rebecca West gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül Freund János (7720 Pécsvárad, Jókai u.) olvasónk nyerte meg a Magyar Turizmus kártyát.

Albert Einstein gondolata		Értékpa- pir átru- házása Igevégz.	Tagadó- Könyör- telen uralom	Egy angolul ... Pelin bolgár író	Régi hossz- mérték 50	Folytat a pohárba	Csendes tűz	3,14 Régies villám- csapás	Népmese zöme	Kábitó- szer
1	Hang- súlyoz Erőtlen									
2	Giga Hitetlen a törö- köknél	Azonosak Páratla- nul fedett	1050	Zeusz kedvесе Becsap argóban	Ételt készíté Fűvés hangszer	Hosszú- ságiel Uzs ma- gyarul	Itt bar- nulunk Pénzér- téke			
3	Babaáp- juttatás Végtelen gyanta		Tüzet szüntet	Helyhat. rag Somogyi fürdőhely	Élőskö- dője Elöl réz- vegyület			Hangtala- nul megy Vízima- darunk		Áramerős- ség jele Állati hálót tart össze
		Ajánlottan Fon. fr. harcí repülő	Férfias gyógyszer Luxem- burg				Névelő	Protak- tínium Főlé- szökkenő		
	Végtelen fuga Idegen tenger	1000	Felsőfo- kot jelöl Nitrogén		Torna- eszköz	Észak Kén	Itala hangzói	Királyi ülöhely Csendben sűg		
		Izomkötő Fejetlen Jágso	Fajgyü- lölök Mebiz- hatatlan							... terápia, gyógy- mód
	... mars	Vízözön Tesz	50 Sugár	Csendes láz Környék belső r.	4					
	Pata- kocska Sütő zsir- adék			Elektron Fél este	Deka hangzói Helyhat. rag		Nyomó- sító kérdés Észak			
			Ló hátán van Félig fa				Szemé- lyemre Félig hű			
Felelet					Ruhát koptat		Szláv körtánc			

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és beküldők között lapunk egyéves előfizetését sorsoljuk ki. Beküldendő Albert Einstein gondolata december 7-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethathatar.hu).

A szeptemberi számunk rejtvényének megfejtése:
„Csak azok az emberek normálisak, akiket nem ismerünk elég jól.” (Joe Ancis gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül lapunk egyéves előfizetését
Papp József (7626 Pécs, Felsőbalokány u.) olvasónk nyerte.

VARÁZSKÉP – 228.

DR. MÁNDOKI LÁSZLÓ NÉPRAJZTUDÓS EMLÉKÉRE

Első számunktól kezdve mindegyikben található varázskép. Dr. Mándoki László néprajztudós nemcsak rendelkezésünkre bocsátotta világhírű rejtvénygyűjteményének ezen darabjait, hanem versikéket is írt hozzájuk. Ezt a hagyományt folytatva Szigetvári-Szattinger Krisztián jóvoltából ismét versikékkal jelennek meg a varázsképek.

Aki megtalálja a képen a keresendőt, kiszínezi, a képet kivágja vagy fénymásolja, és nem rest **december 7-ig** borítékba téve szerkesztőségünk címére (7614 Pécs, Pf. 59.) elküldeni, megnyerhet **50 szelet csokoládét**.

*Hol az állatkert orángutánja?
Rémült az őrség
– Micsoda kórság –
Csattog a sok istráng utána...*

A szeptemberi számunk varázsképén a *boszorkányt* megtalálók közül
MÁTÉ OLGA (1134 Budapest, Taksony u.) olvasónk
nyerte az **50 szelet csokoládét**.

Szamárful Kiadó

Juhani Nagy János: Mihály könyve

A közelmúltban el-távozott barátunk és szerzőtársunk, Juhani Nagy János az elmúlt évben második díjat nyert *Mihály könyve* című pályaművével a Debrecen város által meghirdetett Csokonai-regénypályázaton. A Szamárful Kiadó az idei Könyvhétre jelentette meg a könyvet.

elfogyott *Úton-útfélen* című kötet, mely Nagy Bandó András első könyve volt. Az 1986-ban megjelent első kiadása 140 ezer példányban talált gazdára, a 2000-ben kemény kötésben kiadott könyv pedig 10 ezer példányban jutott el a vásárlókhöz. A könyv egyrészt Bandó pályafutását mutatja be, másrészt tartalmazza legjobb írásait és rádiókabarés monológjait. A régi kis kötetet ma már csak könyvtárakban és egyszerűen antikváriumok polcain lehet megtalálni, népszerűsége máig tart.

Az *Ízes beszéd* című, ételekről és életekről, és persze italokról szóló kötet, néhány „bandós” ételrecepttel szintén utolsó darabig elfogyott. Megújult, új fotókkal díszített borítóval, régi tartalommal kerülhet most ismét az olvasók kezébe. A benne olvasható, nagy népszerűségnek örvendő *A szalontüdő* című novella a könyv első megjelenése óta filmes sikert is hozott: *Szirmai Márton* kisfilmje, a *Szalontüdő* több hazai és nemzetközi fesztiválon győzött, illetve kapott különféle díjakat. A kötethez *Benke Laci* bácsi mesterszakács írt ajánlást.

A *Könyv azoknak, akik utálnak olvasni* című kötet Bandó egyik legnépszerűbb humoros könyve lett. Utolsó példányait több hónapja vásárolták meg, sok olyan olvasó kívánságára jelenik meg újra, akik

lemaradtak az első kiadásról. A hallatlanul humoros, képi humorral is operáló könyv, mely ugyanakkor tanít is, olvasásra ösztönözve méltán aratott ilyen nagy sikert. Változatlan formában, arculattal és tartalommal kerül kiadásra, remélve, hogy ötletességével gyarapítja az olvasás szerelmeseinek táborát.

A táltossá lett kiscsikó Nagy Bandó első „igazi” mesekönyve, de ebbe a szép történetbe is beillesztett 28 verset. Akár tanmesének, mai példabeszédnek is mondhatjuk ezt a cseppet sem szokványos, 6 éves kortól ajánlott mesekönyvet. Főhőseit, a csikót és kis gazdáját talán ma is meglephetjük egy vidéki lovas tanyán. A csikó növekedése, versenylóvá válása, mesés élete során szülők és nagyszülők is visszaidézhetik gyermekkori élményeiket. Csikónk hátán eljutunk az Üveghegyre, közben pedig a lovak 70 millió éves történetét, és a lófajtákat is megismerhetjük. A kötet derűs versei szerves részei a történetnek, és remélhető, hogy játékoságon túl tanításaikkal is hozzátesznek majd a gyermekek egyéniségéhez, formálnak jellemükön. E kötetrel indul útjára a *Szamárful* és az *Equinter Kiadó Lovas mesék* című sorozata. Terveik szerint évente két újabb mesével jelentkeznek.

A Szamárful Kiadó karácsonyi újdonságai

Új köntösben, ismét megjelenik a szűkített-bővített kiadásban is utolsó darabig

MEGRENDELŐ

Megrendelem a Hetedhéthatár című közérdekű magazint

..... példányban 2008. év hónaptól

12 számot
1500 forint előfizetési áron

Név:

Település: Irányítószám:

Utca, házzszám: Postafiók:

Tel./fax:

Fizetés: banki átutalással – postai csekken (a megfelelő aláhúzendő)

Egyéb megjegyzés:

.....
aláírás

A megrendelés alapján a kiadó küldi a számlát, illetve a postai befizetési csekket.

Visszaküldendő a szerkesztőség és kiadó címére:

7761 Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

(Nemzetközi: HU31-50100112-12005985)

e.graphic stúdió

- **Egyedi könyvek**
teljes kivitelezése
akár 50-100 példányban is
- **Hetilapok, periodikák**
tördelése és komplett
nyomdai kivitelezése
- **Színes plakátok készítése**
30×60 cm méretig
- **Színes és fekete-fehér**
fénymásolás és nyomtatás

Nyitva:

Hétköznap 08.00-19.00

7624 Pécs, Hungária u. 14.

Tel./fax: 72/227-350

info@edenscript.hu

Szarvas István

Farkas: A következő magyar valószínűleg a Marsra repül

Szarvas István

A Magyar Vöröskereszt Arany János úti székházába a második magyar űrhajós a Sándor-palotából érkezett. Találkozott az államfővel – ahol átvette a Magyar Köztársasági Érdemrend Nagykeresztjét. Itt, a Vöröskereszt székházában, Habsburg György elnök köszöntötte házigazdaként a kéthetes űrbéli látogatásról visszatért kozmonautát.

– Mi a Magyar Vöröskeresztnél nagyon büszkék vagyunk Károlyra, és gratulálunk neki azért, hogy mindvégig kitartott gyermekkori álma mellett – hangsúlyozta Habsburg György

Majd az 1966-tól, 17 éves korától, külföldön, jelenleg Amerikában élő Simonyi Károly szolt:

– Felejthetetlen élmény volt, amikor először megláttam az űrállomást a Szozuz belsejéből. Optimizmus töltött el, látva a Földet a világűrben. Az űr kutatás nagyon fontos az emberiség számára. Ezért nagyon megtisztelőnek érzem, hogy részt vehettem benne, még ha csak egy kis mértékben is – mondotta a budapesti születésű akadémikus.

A Hetedhéthatár is kérdezhetett a második magyar űrhajóstól.

– *Érdemes jelentkezni űrutasnak, megéri a költségeket és a felkészülést?*

Feltétlenül megéri. A földet látva a világűrben gyönyörű, fenséges és csendes.

– *Milyen időbeosztásban dolgoztak?*

Reggel felkeltünk, majd egész nap dolgoztunk, este lefeküdtünk aludni. Greenwich idő szerint este 9-kor keltünk és reggel 6-kor fekvődtünk. A Földet 90 perc alatt kerülte meg az űrhajó.

* * *

A sajtótájékoztató után dr. Habsburg György királyi herceg és Farkas Bertalan, Magyarország első űrasztronautája is lapunk rendelkezésére állt.

– *Elnök Úr! Miként értékeli, hogy Simonyi Károly első útja a Földre visszatérésekor Magyarországra és a Vöröskereszthez vezetett?*

Nagy öröm és megtiszteltetés Magyarország legnagyobb, 277 ezer taggal rendelkező civil szervezete számára. Dr. Simonyi erőfeszítéseit siker koronázta, és elkötelezettsége, kitartása szolgálhat példaként mindannyiunk számára. Őt méltán nevezhetem napjaink egyik legnagyobb magyarjának, mostani vállalkozásával óriási lépést tett a magyarság hírnevének erősítése érdekében.

– *Budapest lesz a Közép-Európai Vöröskereszt Központ. Ez az Önök munkájának elismerése?*

A Magyar Vöröskereszt 1882 óta teljes jogú tagja a Nemzetközi Vöröskereszt mozgalomnak, amelyhez napjainkban 185 ország szervezete tartozik. A Magyar Vöröskereszt 2010-ig elfogadott stratégiával rendelkezik, amelynek értelmében a szervezet kiemelt feladatának tekinti a humanitárius eszmék, értékek terjesztését, a hazai és nemzetközi katasztrófák következményeinek enyhítését, a szociális gondoskodást, továbbá a szervezetfejlesztést és nonprofit-marketing stratégiáját. Az elmúlt egy és negyed évszázadban végzett munkánk elismerése, hogy régióközpont leszünk – fejezte be válaszát a királyi herceg.

Következő beszélgető partnerem hazánk első űrhajósa Farkas Bertalan volt.

– *Tábornok Úr! Milyen jelvényt tűzött Simonyi Károly, a világ ötödik űrturistája mellé?*

Alapítója vagyok a Nemzetközi Űrhajós Szövetségnek, aminek hat éven keresztül elnökségi tagja voltam. Így feladatom és lehetőségem, hogy az űrt járt asztronautákat, ha

megbíz a szövetség, jelvénnel tüntessem ki. Ezt a mai napig 450-en viselhetik.

– *Huszonhét évet kellett várni, hogy Ön után ismét magyar kerüljön az űrbe. Újabb huszonhét év után, ha ismét magyart lönek fel, ki lesz: űrturista vagy képzett űrhajós? És hová fog repülni?*

Valószínűleg a Marsra fog repülni, és mindkettő lehet. Jó volna megélni.

– *Ön majdnem fele annyi idős volt 1980-ban, mint most Simonyi Károly, és kevesebb időt volt fent, ha jól emlékszem?*

1980. május 26-tól június 3-ig, akkor 30 éves voltam. V. Kubaszov, L. Popov és V. Rjumin szovjet űrhajósokkal repültem.

– *Mikor léptették elő dandártábornokká?*

1995-ben lettem tábornok, a Magyar Honvédség repülőszemléző-helyettes beosztást töltöttem be. 1996-ban katonailégügyi attasé lettem, 1997-ben kéresemre nyugdíjaztak. Később résztulajdonosa lettem a SKY-Hungary Airlines Kft.-nek.

– *Mi a kedvenc időtöltése?*

Ide tartoznak a sporttal kapcsolatos elfoglaltságok (tenisz, golf) és az ismeretterjesztés (elsősorban az űr kutatással kapcsolatban). Ma is sok meghívást kapok, nagyon sokan megismernek, az ifjúság szinte ámulattal vesz körül.

– *Tavaly Tatán megbeszéltük, hogy golfozunk egyet, emlékszik?*

Természetesen. Két hétig Budapesten vagyok, szervezze meg. (Ez nem jött össze. – A szerző)

– *Kérem dedikálja a 27 évvel ezelőtti, az űrrepülése alkalmából kiadott bélyegblokkot! Mit üzen a Hetedhéthatár olvasóinak?*

Meggyőződésem – miként a világűrben is láttam –, gyönyörű hely a mi planetánk. Így ezen a földgolyón normális Magyarországra van szüksége mindannyiunknak, akik itt élünk. Ezért tegyünk együtt közösen.

Jobbról Farkas Bertalan, balról Szarvas István

Czupy György

Czupy György

Emlékek a régi Sellyéről – 1.

Baranya megye délnyugati felének kulturális, ipari, kereskedelmi szempontból jelentékeny központja, az Ormánság fővárosa: Sellye, melyről az 1332. évi okirat, mint mezővárosról emlékezik meg. Sellye népességének nagy számát Mátyás király uralkodása alatt érte el (1458–1490). A sellyei uradalom határa a 15. században kiterjedt a Dráván túlra is. (Szuhámlaka – Sellyétől délre 20 km-re.) Sellye egykori várának romjaiból házakat építettek. A régi nóta is így említi: Álgya mög az Isten faló lovam lábát, / Sokszor megfutotta Sölle vár határát.

A kutatók szerint az őslakosság nagy valószínűséggel hun és avar eredetű. A hunok és avarok az egykori birodalmaik felbomlása után a Dráva folyó mocsaras őserdeiben húzták meg magukat. Anonymus szerint ezt a vidéket a honfoglalás korában Ete kun vezér szállta meg, s ennek népe maradt fenn az Ormánság lakosaiban. Annyi bizonyos, hogy az Ormánság tiszta magyar népének nyelve a székelyek nyelvével van közeli rokonságban. A fehér gyász színe, a nők és a férfiak egyszerűségében elragadó ruházata ázsiai eredetre vall.

A mocsárvidék kimagasló „ormaiával” a környék erősítése számára alkalmas helynek bizonyult. Az 1333. évi pápai tizedjegyzék a pécsi székesegyházi főesperességhez tartozó plébániák között sorolja fel Sellyét is. A 15. században Sellye (Syle) a dúsgazdag Bakonyi közneemesi család birtoka volt 1480-ig. Közben 1472-ben a gáji Horváthoké is. 1480 után Sellye nagyrésztben a Nagylucsei és Váradi rokonság bir-

tokába került. Bakonyi Istvánnal kihalt a család, kinek birtoka Péctől nyugatra, Sellye környékén 24 falu volt.

A pécsi püspökség évkönyvei szerint a 15. században ferencendi zárda (kolostor) épült, erről az 1506. évi rendi kimutatás tesz említést Syllic néven. A török hódoltság alatt, 1532-ben a törökök megölték az ittlakó Bárdi György házfőnököt, Hagymási Lőrinc, Visegrádi Máté, Bölcskei Mátyás, Sellyei Miklós, Bodaczai Miklós atyákat, Hederhelyi Mihály klerikust, Ozorai Albert, Gyulai Balázs testvéreket. A ferencesek többé nem foglalták el a kolostort.

A török hódoltság idején helyőrség és nahié (kerület) székhelye, de 1556-ban a szigetvári őrőség támadása miatt a helyőrségi tatárok elhajtották Sellyéről minden marhájukat, és Siklóásra költöztek. Szigetvár akkori kapitánya Horváth Márk volt.

A török kiűzése után (1696) Somogy megye magának akarja Sellyét, de Eszterházy nádor Baranya vármegyének ítélte, de 1728-tól 1845-ig mezőváros Somogy megyében. 1845–1847 között ismét Baranya vármegyéhez tartozó mezőváros. 1848–1876-ig megint Somogy vármegyéhez tartozott. Véglegesen 1876. év végén csatolták Baranyához. Földesura mindvégig gróf Batthyány uraság volt. Híresek voltak sertésvásárai. Feljegyezték, hogy a sellyei búza sikértartalma felér a bánati búzáéval.

(folytatjuk)

Becskereki László

Buddha

Magyarországon viszonylag keveset tudunk a buddhizmusról, Buddháról is elsősorban a pocakos, aranyozott, óriási méretű szobrai jutnak eszünkbe. Képekről ismert külsőségei mesészerűek, szemünknek kedvesek, így nem csoda, hogy naiv gyermekként vágyunk a buddhizmust bemutató, közérthető ismeretekre. Milyen lehet, vajon mi a varázsa ennek a tőlünk oly távoli világvallásnak?

A közelmúltban jelent meg Karen Armstrong Buddha című könyve, amelyben a szerző, a hatalmas anyagot jelentő buddhizmus helyett, a vallás alapítójának tartott Buddha életét tárja elénk. Buddha, Sziddhártha Gautama néven született Észak-Indiában, valamikor 2500 évvel ezelőtt. Hatalmas szellemi óriás volt, akinek az életéről már láthattunk filmet, időnként olvashatunk is róla, de a lényegét, hogy miért is választotta a jómódú életvitel helyett a teljes szegénységet, nekem csak most, ebből a könyvből sikerült megértenem. Korántsem India Assisi Szent Ferencéről van szó, Gautama ugyanis nem pusztán abban lelte örömét, hogy megvált földi javaitól és kolduló szerzetesként imádsággal, vezekléssel tölti életét, hanem a saját lelki békéjét keresve megpróbált rátalálni egy mások által még nem járt útra.

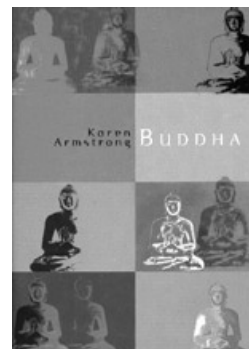
A Gangesz mentén élő népek már akkoriban is hittek a reinkarnációban, ám a nehéz sorsú emberek szinte féltek az örökös újjászületés, a szenvedések újrakezdésének gondolatától, így nem csoda, hogy Gautamát is az a kérdés foglalkoztatta, hogyan lehetne a születéstől a halálunkig, a betegségek, öregkoron át ránk leselkedő szenvedéseket, lelki terheket elkerülni. A vágyaktól kell megszabadulni, hiszen a vágyak hajtják az embert, azok teszik elégedetlenné, kapzsvá, önzővé, végül boldogtalanná – mondta le a végső konklúziót. A cél érdekében elhagyta szeretett családját, arra törekedett, hogy ne gondoljon semmire, ne tegyen semmit, szinte csak mozdulatlanul üldögélve, koplalva, a semmibe révedve töltse az életét. Csont sovánnyá fogyva, egyre jobban szenvedve, piszkosan, betegen rá kellett ébrednie, hogy nem tud az ember a gondolataitól megszabadulni, azok csalárd módon, tele mindenféle vágyakkal, folyton előbukkannak, akár szeretnénk, akár nem. Amikor elkeseredésében abbahagyta az asz-

kéta életet, társai megvetették, akaratgyengének tartották, elfordultak tőle. Gautama – fejben – akkor már máshol járt. A jóga felé fordult, éveken át fejlesztette, alakította olyan módon, hogy a gyakorlatok ne csak a fizikai erőnlét, a test edzettségének javulását eredményezzék, hanem a tudat formálásának eszközévé váljanak. A légzést lassító gyakorlatain át, fokozatosan jutott el arra a szintre, amikor már a környezeti hatásokat teljesen kikapcsolva, a szervezete nem reagált a külső tényezőkre, nem érzett fájdalmat, nem érzett semmit, csak egy bizonyos boldogító ürességet, amit szavakkal ő maga sem tudott kifejezni. A megvilágosodást jelentette ez az állapot, azt a létformát, aminek elérésére később követői is vágytak. Ekkor és ebből adódóan kapta későbbi nevét, azaz így lett Buddha, a megvilágosodott. Ezután még negyvenöt évig zarándokolt a Gangesz völgyében, hirdelve, magyarázva tanait, amelyek halála után egyre szélesebb körben terjedtek tovább, és Kelet-Ázsia számtalan országában vált buddhizmus néven az ott élők mindennapjait befolyásoló vallássá. Természetesen sokkal bonyolultabb – és érdekesebb is – ennél a történet, amelyik, úgy érzem, megérdemli korunk emberének figyelmét, mert hiába teltek el évezredek Buddha halála óta, az őt foglalkoztató nagy kérdések ma is aktuálisak minden gondolkodó ember számára, bárhol is éljen a világban.

A könyv nem szól a buddhizmus formai dolgairól, nem mutatja be a kolostori életet, nem csábít arra, hogy magunk is buddhisták, szerzetesek legyünk, nem akar meggyőzni semmiről. Talán ezért is olyan érthető, sallangoktól mentes, meg attól, hogy a szerző egy kívülálló, érdekektől nem vezérelt történész, aki sem szépíteni, sem kritizálni nem szándékozik százmilliók mélyen tisztelt vallását.

Nagy élmény elolvasni!

A könyv a Tericum Kiadónál (www.tericum.hu) jelent meg.

Jéki László

Nobel-díjak: orvosi-élettani, fizikai, kémiai

Az idei **orvosi-élettani Nobel-díjat** Mario R. Capecchi, Sir Martin J. Evans és Oliver Smithies kapta megosztva „embrionális őssejtek felhasználásával egereken végrehajtott speciális génmódosítások elveinek felfedezéséért”. Az 1937-ben Olaszországban született, amerikai állampolgár Capecchi az Utahi Egyetem Howard Hughes orvosi intézetének professzora, a 66 éves brit Evans a Cardiffi Egyetem professzora, míg a szintén brit születésű, amerikai állampolgár Smithies a North Carolina Egyetem (Chapel Hill) professzora, 82 éves.

A díjat odaítélő testület közlése szerint a friss Nobel-díjasok egy sor alapvető felfedezést tettek az emlős embrionális őssejtek és a DNS rekombináció terén. Felfedezéseik vezettek el a ma már az orvos-biológia szinte minden területén, az alapkutatótól új terápiák kidolgozásáig használt rendkívül hatékony új technológia megszületéséhez. A genetikai módosítást gyakran egy adott gén kikapcsolására, inaktiválására használják. Ilyen génkiütéses (knockout) kísérletekkel tártak fel számos, az embrionális fejlődésben, az életfolyamatokban, az öregedésben és egyes betegségek kialakulásában szerepet játszó gént.

Máig több mint tízezer egér gént ütöttek ki, ez kb. fele az egér összes génjének. Az egér és az ember genetikai információi mintegy 95%-ban megegyezik. Már több mint ötszáz olyan egértörzset hoztak létre, amelyek mindegyikén egy-egy emberi betegség, pl. kardiovaszkuláris és neuro-degeneratív betegségek, cukorbetegség és rák tanulmányozható. A tudomány ma már csaknem bármilyen DNS módosítást végre tud hajtani az egér genomjában, lehetővé téve az egyedi géneknek az egészséges állapotban és betegségekben játszott szerepének megismerését. A genetikai módosításokat a kísérleti állatok embrionális őssejtjein hajtják végre, így a módosítások az állat minden sejtjében egyformán vannak jelen.

Capecchi és Smithies fedezte fel egymástól függetlenül, hogyan használható a homológ rekombináció az emlősök-

ben gének módosítására. (Homológ rekombináció: a számfelező sejtosztódás során a kromoszómapárok között génicserélődés zajlik.) Kidolgozták a genetikailag módosított egerek létrehozásának módszereit. Evans azonosította és izolálta a korai egérembrió azon sejtjeit, amelyek tenyésztésével embrionális őssejteket hozott létre. 1986-ban hozták létre az első genetikailag módosított embrionális őssejteket.

A **fizikai Nobel-díjat** a francia Albert Fert és a német Peter Grünberg kapta megosztva, egy új fizikai jelenség, az óriás mágneses ellenállás felfedezéséért. Az 1938-ban született Fert a Paris-Sud Egyetem professzora, kutatóintézeti igazgató Orsay-ban. Grünberg 1939-ben született, a Jülichi Kutatóközpont szilárdtest-kutató intézetének professzora.

A jelenséget a két kutatócsoport egymástól függetlenül, egyidőben és véletlenül fedezte fel 1988-ban. Azóta kutatók ezrei dolgoznak a jelenség még finomabb részleteinek a feltárásán, a gyakorlati alkalmazások fejlesztésén. A most elismert felfedezés alapján sűrűbben tárolható az információ a merevlemezekben, egy sor eszközt jelentősen miniaturizálni lehetett.

A merevlemezen mágnesesen tárolják az információt. A lemezre írt információt a lemez felett mozgó fej olvassa ki. Minél kisebb területre koncentrálnak egyetlen bit tárolását, annál gyengébb lesz ott a mágneses jel, annál nehezebb kiolvasni. Ebben hozott nagy változást az új felfedezés, az óriás magnetorezisztencia.

William Thomson 1856-ban fedezte fel, hogy egy vezető elektromos ellenállása megváltozik, ha mágneses térbe helyezik. A ferromágneses anyagoknál (vas, kobalt, nikkell) még a mágneses tér iránya is számít. Ez a magnetorezisztencia, a mágneses térrel szembeni ellenállás. A hatás nem túl nagy, mindössze néhány százalék.

A két kutatócsoport olyan megoldást fedezett fel, amelynél óriási a magneto-rezisztencia, vagyis a mágneses tér kis változása óriási elektromos ellenállás-

változást idéz elő. A nagy elektromos ellenállásból nagy elektromos jelet lehet nyerni, tehát gyenge mágneses tér mellett ki lehet olvasni a sűrűn írt információt.

A különleges jelenség természetesen csak különleges körülmények között jelentkezik. Vékony, mindössze néhány atom vastag fémrétegeket építenek egymásra, felváltva ferromágneses és nem mágneses réteget. Grünberg csoportja vas/króm/vas réteggel dolgozott, Fert csoportja sok, esetenként 60 vas/króm rétegpárt helyezett egymásra. A jelenségben az elektron két alapvető jellemzője, a töltés és a spin játssza a főszerepet, a pontos leíráshoz itt nem részletezhető kvantumfizikai ismeretekre lenne szükség.

Grünberg azonnal felismerte a felfedezés gyakorlati jelentőségét és szabaddalmazta a megoldást. A vékony, ún. filmrétegek mágneses tulajdonságainak kutatásából megszületett a magneto-elektronika. A felfedezés megszületését a nanotechnológia korábbi eredményei, a vékony rétegek létrehozására, manipulálására szolgáló technikák kidolgozása tette lehetővé.

A **kémiai Nobel-díjat** Gerhard Ertl 71 éves német kutató, a berlini Fritz Haber Intézet korábbi igazgatója kapta a felületi rétegek kémiájában elért eredményeiért. Ertl dolgozta ki a felületkémia módszertanát, a felületi reakciók feltérképezésének lehetőségeit. Vizsgálta, hogyan kötődnek meg a gázok szilárd felületen, hogyan lehet reakcióra készíteni ezeket a gázokat. Feltárta az ammónia előállítására alkalmazott Haber-Bosch eljárás pontos részleteit, ennek alapján sikerült tökéletesíteni ezt a fontos vegyipari eljárást. Ugyancsak részletesen tanulmányozta a szén-monoxid platinán végbemenő oxidációját, ezzel a reakcióval tisztítják meg a gépjárművek kipufogógázait. Foglalkozott a korrózióval is, korrózió ellenálló vasötvözetet, hatékony felületkezelési eljárásokat dolgozott ki. Alaputatási eredményei hamar alkalmazásra találtak az iparban.

Rónai Béla

Magyarul – magyarul

Kis hiba – nagy hiba

Rónai Béla

A nyelvhasználat súlyosabb vétségeit az anyanyelvi ismeretekben jártas és jó nyelvérzékű hallgató vagy olvasó viszonylag könnyen észreveszi. Nagyobb gondban van akkor, ha egy-egy szöveg helyesnek, jónak tűnik, mégsem az. Egy ilyenre vonatkozóan kérte véleményemet régi jó ismerősöm. Azt kérdezte: Melyik szó a helyes ebben a mondatban: „A könyvet, ami a kezében volt, letette az asztalra.” – Kérdését azzal pontosította, hogy az *ami* szófajként vonatkozó névmás, mondatbeli szerepét tekintve kötőszó – az *amely* rövidebb párja, s valóban nem mindegy, hol, mikor, milyen szövegkörnyezetben melyiket használjuk.

Nyelvművelő kézikönyvünk az *ami*-vel való visszautalást kis hibának minősíti, ha nem ott használják, ahol kell. Mint bocsánatos tévedést köznapiak tartja.

Volta képpen arra a kérdésre kell válaszolnom, hogy a kettő (*amely* – *ami*)

közötti különbség csak stílusbeli-e vagy nyelvtani. Lássuk ezt a példát: „Egy könyvet látott, *ami* a földön hevert.” A földön bármi heverhet, de könyv aránylag ritkán. Itt a könyv szinte bármiféle tárggyal állhat szemben. Nem valamelyik könyv, nem egy bizonyos könyv, csak könyv – közelebbi meghatározás nélkül. Az *ami* úgy utal vissza rá, mint a tárgyaknak egy fajtájára. De: „Az a könyvet kereste, *amelyet* tegnap kezdett elolvasni.” Itt a könyv már nem a tárgyak egyik fajtája, hanem a könyvnek, mint tárgynak egy meghatározott egyede. Ez a könyv nem ceruzákkal, vonalzókkal, egyebekkel áll szemben, hanem minden más könyvvel, s erre az *amely* vagy akár az *amelyik* utal helyesen.

Csodálatos képessége a nyelvnek, hogy a gondolatot ilyen árnyalatnyi pontossággal tudja követni és tükrözni, ha jól használjuk.

Ha tehát azt kívánjuk kifejezni, hogy valakinek a kezében nem virágcserep volt, se nem papucs, hanem egy akármilyen könyv, akkor így helyes: A könyvet, ami a kezében volt, letette az asztalra. Ha viszont éppen könyvet rakosgatott, s a kezében levőről esik szó, így hangzik pontosan: A könyvet, amely v. amelyik a kezében volt... Használatuk tehát nem stíluszint, nem igényességi szint kérdése. Mindkettő a tárgyra (határozott v. határozatlan) utal vissza. Csak arra vigyázzunk, hogy ne ékelődjék közéjük más szó, mert akkor könnyen félreérthető lesz a mondat. Pl.: A könyvet az asztalra tette, amit a kezében tartott. – Az ilyent a legtöbben azonnal kijavítják, mert általános tapasztalat szerint az asztalt, még ha kicsi is, nehéz kézben tartani.

Azt pedig, hogy mi a kis hiba és mi a nagy hiba, végső soron az dönti el: egyértelmű vagy félreérthető-e a nyelvi közlés.

Dr. Vargha Dezső

Trebbin Ágost művei

Dr. Vargha Dezső

A vendéglátós évtizedeket követően kezdett alaposabban foglalkozni a helytörténettel, bújta a levéltárat, a könyvtárakat, iratokat, újságokat, könyveket tanulmányozva. A lelkes és szorgalmas munka meghozta a gyümölcsét: könyvekkel ajándékozta meg a helytörténeti irodalmat. Édesapja és a vendéglátós szakma emlékének ajánlotta a város legpatinásabb szállodája, a Nádor történetének földolgozását, amelyben a legutóbbi évtizedek nevezetes rendezvényeit is megörökítette.

Írásaival rendszeresen jelentkezik a Pécsi Hírek hasábjain. Ennek a terméke az a két könyv, amelyek „Pécsi színek és hangulatok” címmel jelentek meg. Az első kiadványban nevezetes pécsi utcákról, teraszokról, épületekről, felejthetetlen polgárokról, közlekedéstörténeti érdekességekről, szállodákról-vendéglőkről-cukrászdákról írt, történelmi visszaemlékezéseket örökített meg. A másodikban is helyet kaptak nevezetes emberek és események, írások a

közlekedés múltjából, szállodákról, emelt súlyos tüzesetekről, egyéb tragédiákról, ipartörténeti emlékekről, híres patikákról,

szobrokról-émlékművekről, a török világ emlékeiről, a labdarúgás kezdeteiről, régi mulatozási szokásokról és más régi érdekességekről írt.

Fiatal szerzőtársával, Lehmann Ferencsel együtt pedig a közelmúltban ismét új kötettel jelentkezett: ő az 1913-tól 1960-ig közlekedett pécsi villamos történetét vetette papírra, míg szerzőtársa az autóbusz-közlekedés történetét foglalta össze 1964-ig. Mindegyik könyvben számos eredeti dokumentum-közlés, fotó található, amelyek jól érzékeltetik a mondánivalót.

A kötetek megjelenésében kulcsszerepe van az Andrell Tamás vezette Házmaster Kft-nek, ahol az utóbbi időszakban kezdtek megjelentetni a mecsekalji város történetének mozzanatait megörökítő műveket, így Trebbin Ágost köteteit is. A „Pécsi Krónika” sorozatban megjelent munkák, igényes grafikai megjelenítéssel jól szolgálják a helytörténet megismerését a széles olvasóközönségnek, az ez iránt érdeklődőknek.

Czinege Bt. – Értékbecslés, vagyoneértékelés

20/9232-234, fax: 72/212-334 – Pécs, Csárda u. 13. 7627

Kadosa Beatrix

A Fertő tó bensőséges világa

Fejér Zoltán festőművész Zircen született 1939-ben, a Pécsi Tanárképző Főiskolán szerzett biológia-földrajz szakon diplomát, és 1961 óta Sopronban él. Festményeit 1971 óta láthatjuk, első önálló kiállítása 1978-ban nyílt, melyet azóta számtalan – elsősorban tematikus – önálló tárlat követett az ország különböző helyein. Művészeti tárgyú írásaival nemcsak iskolás tanítványainak ismereteit bővíti, hanem a felnőtt olvasókhöz is szól, tanulmányaival segíti Sopron múltbéli és jelenkori kulturális életének teljesebb megjelenítését.

Fejér Zoltán

Október 6-án Balfon, Sopron és a Fertő tó közvetlen szomszédságában nyílt meg Fejér Zoltán 31. kiállítása, mely „A titokzatos Fertővilág” címet viseli. A helyszín megválasztása nem csak a téma miatt célzatos, a kötődés többrétegű. Balfon, a fürdőkapornában id. Dorfmeister István festő freskóit és oltárképét, ma is jelen lévő keze nyomát (1779) csodálhatjuk. Ebben a kis faluban alkotott Wosinski Kázmér (1895–1967), aki más témái mellett a Fertő tó és a fertői tájjal együttélő emberek avatott tolmácsolásáról ismert és elismert, lírai lelkületű festőművész volt, és éppen Fejér Zoltán emlékezett meg alkotóművészetéről születésének 100. évfordulóján. Balf, a hol előretörő, hol visszahúzódó, titokzatosan hullámzó, sirálytoll-pergettő, rejtelmes nádsusogással teli Fertő tó, a kénes termálfürdő gyógyfürdő, a vándorokat váró, gazdag forrásokon épült ivókutak, a szőlőtökékkal sorjázó domboldalak, a láppal szemben óvni-vágyott ősokeket a domb tetején vigyázó temető keresztjében hordozza annak a sajátos világnak, „Fertővilágnak” az ízét-illatát, amely egyik elemi erejű oka az ezen tájon élő ember patriotizmusának, és örök hazavágyásának, ha sorsa a világ messzi pontjára vetette.

A kiállítás megnyitóján Huszár László költő köszöntötte a megjelenteket, és festő barátját, Friedrich Marcell és Vida Mihály fűvös hangszereken muzsikálva, H. Nagy Csilla pedig Ady Endre: A Sion hegy alatt című versének előadásával teremtettek emelkedett hangulatot Salamon Nándor művészettörténész megnyitójának gondolataihoz.

Fejér Zoltán témaválasztása többszöri kalandozás után is „mindig visszatért a tó, a nádas vélt vagy valós mitológiákat, ikonokat, látomásokat őrző, sugalló valóságához” – állapította meg Salamon Nándor. Kiemelte Wosinski Kázmér örökségét, és a természeti, történelmi, néprajzi környezet rokonsága mellett hangsúlyozta, Fejér Zoltán művei a védettség alatt álló, mégis velünk együtt változó, nyugtalanra vált tájvilágot szimbolikus, asszociatív, és absztrakt módon, a modern vizualitás igényével eredeti módon jeleníti meg. Salamon a művészi alkotómunka esszenciálisan sűrítő és újragyűrő folyamatát így tárja elénk: „Évtizedek során oly közelségbe került (Fejér – a szerk.) a szittyók, nádasok, fűzek, bokrok, csatornák, az alacsony horizontú víztükör, a vadászó madarak, sütkérező halak, hálót merítő halászok zárt világához, hogy képzelete – felgyúlva – a

Kikeleti madonna személyiség jegyeivel ruházta fel annak minden apró elemét. Titkait kutatva a vízparton, a réteken bolyongva, a madárvártán meghúzódva, a felhők, fények játékában elmerülve, eredeti, meglepő képmetaforákat ismert fel, és varázsolt később a vizuálisan nem egykönnyen kibontható táj egyéniségéből és szépségéből festményeire.”

Nézelődő hattyú

A képek meghatározó eleme a „hol lidérces, hol a mindenén áthatoló lézersugárral rokon fény”, amely „áttör a gomolygó felhőkön, áthatja a tárgyakat, áttetszővé avatja a vizet, megcsillan a vonuló vagy játékos halak pikkelyein, és aranyosra színezi a lengedező, táncra perdülő nádszálakat”.

Néhány kép értőn-elemző felvillantásával Salamon Nándor különös szeretettel osztotta meg a kiállítás látogatóival a festmények általa felfedezett titkait, szimbólum rétegeit.

Sok vendég tekintete merült el hosszasan a Kikeleti Madonna látványában. Az áttetsző halászhalóval erényes profán szűz magasba emelt karjainak íve, testének lágy fordulata a szabadság gyengéd tánca, amely egyúttal a lánc mellett a lábai előtt heverő varsa, ficáncoló halak világát óvatosan őrzi. A kék és zöld színek nyugalmával szemben vibrál az akt vöröses-narancssárgás alakja, és fehér fény erősíti az ébredő mozgás hatását. Oldás és kötés, a megőrizve-változni igénye a tárgyakban, a mozdulatokban és a színekben megjelenítve.

A kiállítás megnyitójának kedves eseménye volt végül, hogy Fejér Zoltán a kiállításnak otthont adó Művelődési Háznak ajándékozta a Szüreti Mikroszínpad című alkotását köszönetképpen a meghívásért.

Dr. Vargha Dezső*

Fejezetek Pécs, Baranya történetéből 1848-ban – 8. rész

Dr. Vargha Dezső

Ellenséges megnyilvánulások

A Tolna és a Fejér megyei nemzetőrök ozorai győzelméhez a baranyaiak is hozzájárultak akkor, amikor Oroszlónál zsákmányul ejtették az ellenség lőszerutánpótlását, nem is beszélve arról, hogy Róth tábornokot idővesztésre kényszerítették, amely szintén hozzájárult vereségéhez. Közben, mint már említettük, 1848 szeptemberének első felében Kopcsányi Józsefet kinevezték Baranya, Somogy, Tolna, Verőce vármegyék királyi biztosává. Ő, mivel nem viseltetett szimpátiát Batthyány Kázmér iránt, róla és Baranya tisztikaráról nem éppen hízelgő jelentéseket küldött az Országos Honvédelmi Bizottmánynak. Az kétségtelenül igaz volt, hogy hibát követtek el akkor, amikor Róth támadása idején nem szerveztek gerilla-akciókat, de saját személyének előtérbe állítása Batthyány rovására már túl sok volt a bizottmánynak, erős fönttartással fogadták Kopcsányi beszámolóját. Az is igaz volt azonban, hogy Batthyány és a megyei tisztikar tevékenységének elmarasztaló részét szintén magáévá tette a bizottmány, amely viszont Batthyányból váltott ki sértettséget. Ezt az okozta elsősorban, hogy ő már akkor az eszéki vár védelmére koncentrált.

Jelačić és Róth vereségével azonban nem múlt el a veszedelem a déli végeken, amelyről Pozsonyi József eszéki polgármester így referált Batthyány Lajos miniszterelnöknek. Ő Bunyik József ottani báni biztos ellenséges tevékenységéről számolt be, akit pozsegi alispánként még augusztus 7-én nevezett ki Jelačić Pozsega és Verőce vármegyék, valamint Eszék és Pozsega városok báni biztosává azért, mert követeket küldtek a magyar országgyűlésbe. Bunyik a magyar kormányval ellenséges személyeket juttatott ottani vezető pozíciókba, megtámadta az eszéki postahivatalt, leváltotta a hivatalnokokat, és a biztos jövedelmet hozó sópénztárt is átjászta az ellenség kezére. Abban az időben élénkült meg ebbéli tevékenysége, amikor Jelačić előrenyomulása megkezdődött, ezért Kossuth Bunyikot törvényen kívülre hozta hazaárulónak nyilvánította.

A stratégiai fontosságú eszéki vár tisztikara sem viselkedett pártatlanul, noha az ott állomásozó ezredek tisztikara ezt nyilvánította ki augusztus 31-i nyilatkozatában. Ekkor a várat össz-monarchiai tulajdonnak jelentették ki, a magyar-horvát kérdésben pedig semlegesnek nyilvánították ki magukat. Az Országos Honvédelmi Bizottmány október 8-i rendelkezésének első pontja értelmében a várra az osztrák és a horvát zászló mellé a magyart is kitűzték. A második pontot azonban megszügezték akkor, amikor az oda vezényelt magyar honvéd zászlóalj előtt nem nyitották ki a vár kapuját.

A lefegyverzett Róth-féle had hazabocsátása

A bizottmány a lefegyverzett Róth vezette csapattal kapcsolatban úgy határozott október 9-én, hogy tegyenek esküt az alkotmányra, majd bántatlanul térjenek haza. „Azt hisszük, hogy e szellemi kapocs megkötése nélkül ne menjenek haza, s ha mint rabok kényszerítve jöttek ide, mint alkotmányos szabad polgárok újjá születve térjenek vissza övéikhez” – jelentette ki. Az eskü szövege így hangzott: „Én ... esküszöm a királynak hűséget, a törvénynek és alkotmánynak engedelmisséget, kijelentvén és fogadván, hogy a magyarok és horvátok közti testvéri és közös szabadságon és a nemzeti-ségek egységben tartásán alapuló szövetségét minden erőmből fenntartani szívesen és teljes erőmből igyekszem.” Maga Batthyány Kázmér azonban kétségét fejezte ki a lépés helyességét illetően, aggasztotta ugyanis az így szabadon engedett nagy létszámú, fegyverforgatásra alkalmas egyének ténye, különös tekintettel Bunyik ellenséges tevékenységére.

A lefegyverzett Róth-féle had október 11-én jött meg a baranyai megyeszékhelyre, kiéhezve, fáradtan. Láttukra megváltozott Batthyány véleménye, és mivel ő sem tartotta őket harcképesnek, hozzájárult ahhoz, hogy adataik föl vételét követően döntő többségük visszatérhessen a hazájába azzal a feltétellel, hogy az eszéki várba nem mennek. Ezt kérte tőle Scitovszky János pécsi püspök is. Az eskütétel október 12-én a székesegyház előtti kaszárnyatéren történt, Scitovszky tábori miséje után. Olesics György egerági plébános horvát nyelven intézett beszédet hozzájuk, majd megtörtént a szabadon engedésük. Zavaró tényezőként jelentkezett ugyanakkor, hogy ebben az időben a zágrábi püspök a magyar forradalom ellen lázított.

Az eszéki vár helyzete

Batthyány jelentésében a következő eredményről számolt be: hadifogolyként 81 határőr katona (örtiszt és altisztek is), 16 két lovas szekér, szekerenként két hordó lőszer, hadi okmányok, tiszti iratok, a lefogott őrség szuronyos fegyverei, szuronytartói, tölténytáskái, egyenként 60 lőszerrel. A foglyokat Bajára küldték, Perczel őrnagy biztosította a horvátokat a magyarok jóindulatáról, és „zsemlelével és egy-egy itze borral megvendégelte őket”, ami jó hatást tett a két nép viszonyára. A horvátok egyike kijelentette: „más körülményekben elszánt védelem nélkül meg nem adta volna magát, de így igazságtalan háborúra csak erőszak kényszerítheti.” A megyei közvéleményre tett hatásról maga Batthyány tett jelentést: „Általában az invázió óta a nép szelleme igen javult, sokkal készebb áldozatokra s határozottabban nyilatkozik minden reakció ellen, melynek ocsmány játékát az egyszerű mezei nép is kezdi belátni.”

A diadal után

Mivel a vár parancsnokságának magatartása ellenséges volt a magyar kormánnyal szemben, ez a tény rendkívül zavarólag hatott a stratégiai helyzetre, amely a Dráva-vonal lezárását követelte. Jovics várparancsnok magatartása minden okot megadott a gyanúra, ezért Jelačić hívei azt tervezték, hogy elfoglalják a várat. Első lépésként a közigazgatás állományát váltották le, ezzel azt akarták elérni, hogy a város népe a magyar forradalom ellen forduljon. Emellett indoklás nélkül magyarokat tartóztattak le, így mutatván ki a magyarok és a horvátok szembenállását. Közben a pétervári ezred lázadó katonáinak lassú beszivárgása történt a városba azzal a hátsó szándékkal, hogy alkalmas időpontban elfoglalhassák a várat.

Batthyány Kázmér igyekezett józanul mérlegelni a helyzetet, és a szerint cselekedni, Kossuth utasításait is figyelembe véve. Jovics tábornok magatartását elemezve arra a következtetésre jutott, hogy az osztrák érzelmű tisztek vannak rá hatással, és ha megfelelő magyar haderő állomásozna a várban, az biztosítaná hűségét a magyar kormányhoz. Ennek érdekében, az Országos Honvédelmi Bizottmány utasítása ellenére a magyar mozgó hadakat nem Varasdrra, hanem Eszékre vezényelte. Ennek hatására október 19-én kitűzték a várra a magyar lobogót, és Jovics tábornok hűségéről biztosította a magyar kormányt.

Batthyány Kázmér egy 1000-1200 fős mozgó nemzetőr zászlóaljat szerelt föl önkéntesekből, akiket előzőleg nagyobb részt fölruházott, kiképzett, és ezekkel indult útra az eszéki vár birtokba vételére. Egy másik zászlóalj alakulóban volt: mintegy 600 fő volt hadra fogható, felfegyverzett állapotban, de ruházatuk és fegyverzetük még hiányosnak volt mondható. Az újonclétszám rövid idő alatt néhány százzal 2100 főre szaporodott, emellett 5 álló, föl szerelt, tüzérséggel ellátott agyútalpak is volt, bár lovasság nem állt rendelkezésükre. Így persze az erők megosztásáról szó sem lehetett, nem vette figyelembe a bizottmány ez irányú utasításait, hogy menjen a Muraközben előre nyomuló Perczel Mór segítségére. Az október 21-i jelentésében azonban azt nyilatkoztatta ki, hogy amint a baranyai nemzetőröket kiképzett hadi őrséggel tudják föl váltani Eszéken, „akkor mind az első már rendezett, mind a második addig rendezendő mozgó nemzetőrségi zászlóaljakkal, ágyúteleppel, s az újonczokból alakulandó hadi testekkel odainduland, hová a haza szolgálatjára parancsolni fognak... Teljes meggyőződésem, hogy hazámnak jó szolgálatot teszek, ha ez oldalról biztosítom, ha – ott Slavóniában – a törvényes rendet minél tágasabb körben helyreállítanom sikerül...”

* A Pécsi Városszépítő és Városvédő Egyesület szakosztályvezetője

Bányai Tamás (Észak-Karolina)

Jegyzetek – 9.

Lelkiposta

Időnként belekukkantok a kezembe kerülő újságok, folyóiratok lelkiposta rovatába, s legtöbbször nem győzök csodálkozni. Az emberek elesettségén, kétségbeesésén, tanácstalanságán, s persze hülyeségén. Ezt az utolsó szót kissé félve írom le, elvégre nekem is vannak hülye dolgaim (mint ahogy talán mindenki másnak is), és nekem se esne jól, ha emiatt a környezetem javíthatatlan idiótának bélyegezne. Így aztán azt is megértem, ha valaki egy újságtól kér tanácsot lelki problémáira. Igaz, hogy ott vannak az ismerősök, barátok, családtagok, akiktől szintén lehetne útbaigazítást kérni, csak hogy azok könnyen kikotyogják azt, amit hallanak, s emiatt esetleg szégyenkezni kell mindenki előtt. Jobb tehát névtelenül tanácsért fordulni egy ismeretlenhez, aki ráadásul – mint a lelkiposta rovatvezetője – még szakértőnek is beillik.

Egy bizonyos Janis Hopkins is így cselekedett (torkomra a bökött, hogy nem ez az igazi neve), és az alábbi problémával fordult a lélekgyógyászhoz:

„Elfogadhatóan, és ekképp általánosan hány (különböző) szexuális kapcsolata lehet egy nőnek harmincöt éves kora előtt? A barátom ugyanis minden találkozásunk alkalmával felvetette ezt a témát, s mindenáron azt akarta kicsikarni belőlem, hányan voltak öelötte. Végül, noha a valóságban nem volt ennyi, tizet vallottam be neki. Barátom rögtön a plafonon volt, s nyomban kétségbe vonta erkölcsi tisztességemet. Egyébként mindketten tanult emberek vagyunk, főiskolai végzettséggel. Kérdésem: mi az a szám, ami a partner számára elfogadható?”

Én ugyan nem vagyok hivatott erre, mégis rászántam magam a válaszra.

Kedves Hölgyem!

Ne aggódjon, nem fog bekerülni a Guinness-féle világrekordok könyvébe. Ettől még az Ön jó hírét netán féltő barátjának sem kell tartania. Erkölcsi tisztességének megóvása érdekében kérjen bocsánatot a barátjától, s nyugodtan hivatkozzon arra, hogy – bár felelőtlen módon és meggondolatlanul, de – az igazit kereste, azt a mesebeli herceget, aki az ágyban is tud lovagolni. Minden ember tévedései alapján szerzi meg tapasztala-

it, amelynek birtokában most már Ön is elégtétellel nyugtázhatja, hogy végre megtalálta az igazit. Tíz volt, több nem lesz. Ha netán a barátját mégsem elégíti ki ez a magyarázat, próbálja meg testiekben kielégíteni. Amennyiben ez sem bizonyul elegendőnek, úgy – sajnos nem mondhatok mást – hagyja faképnél azt az iskolázott marhát, és nyugodtan kísérletezzen tovább. Arra azért figyelmeztetem, hogy az ötvenes számot ne lépje túl. Nem azért, mert ez egy kerek szám, de az ötvenedik szexuális kapcsolat után előfordulhat, hogy ötvenegyedik barátja fizetni akar. Márpedig Ön, főiskolai végzettséggel a tarsolyában, nyilván talál magának más kereseti forrást is.

Üdvözlettel, BT, úgylis, mint a lelki ficamok csontkovácsa.

Isten, az alperes

Furcsa ország ez az Amerika. Nemcsak a lehetőségek, de a lehetetlenségek hazája is. Hallom, hogy egy nebraskai szenátor, bizonyos Ernie Chambers, Istent akarja bíróság elé citálni. Azon az alapon, hogy halál, pusztítás, terror, s még sok egyéb szerencsétlenség írható az Úr számlájára, s ezért bizony felelősséggel tartozik teremtményeinek. Ha pedig így van, akkor a legjobb, ha egy amerikai bíróság előtt számol be tetteiről.

Mr. Chambers állítólag azért vállalkozott erre, mert szerinte – s ebben sok igazsága van – az Egyesült Államokban bárkit bármiért lehet perelni. A dohánygyárakat a cigaretta ártalmas mivolta, egy éttermet a forrón felszolgált kávé miatt, vagy egy légitársaságot a stewardess gondatlansága végett. Miért éppen Isten legyen a kivétel? Elvégre, mint teremtő, a világ összes gondja-bajért egyedül és kizárólag ő felelős.

Az ember azt gondolná, nincs olyan ügyvéd, aki ilyesmire vállalkozik, ami persze nagy tévedés, mert minden csak azon múlik, mennyi pénze van a szenátor úrnak a pereskedésre. Nem tudom, hogy talált-e már ügyvédet Ernie Chambers, de nem hiszem, hogy sokat kéne keresgélnie. Egy jó fiskális mindenre kapható. Ebből él.

Úgy tűnik sokkal nagyobb gondot okoz a bírósági idézés kézbesítése. Igaz ugyan,

hogy a vállalkozó szellemű szenátor a nyilvánosság előtt és hangosan próbálta megidézni a Magasságos Atyaúrístent gyere elő, gyere elő! kiáltásokkal, de a Teremtőnek vagy más dolga volt, vagy süketnek bizonyult, mint annyi más kívánsággal, óhajjal szemben.

S mivel én is nagyon kíváncsi volnék az Úr magyarázatára, miként mentegeti magát, mivel indokolja azt a rengeteg katasztrófát, háborút, azt a százezernyi és naponta előforduló tragédiát, amiket – feltehetőleg – ő maga kezdeményezett, ezért nem szeretném, ha az idézés kézbesítésének nehézségei miatt mégsem kerülne sor erre a monstre perre.

Én a szenátor helyében írnék a pápának: „Kedves Szentatya!

Ön az egyetlen személy e földön, akiről joggal feltételezem, hogy a mellékelt idézést el tudja juttatni a címzetthez. Szóban még azt is hozzáteheti, Istennek semmi oka a félelemre, nem kell attól tartania, hogy a tárgyalás végeztével bilincsbe verve kísérik egy nyirkos cellába. Igaz, felmentésre sem feltétlenül számíthat, hiszen elég sok mindent írtak már a rovasára, viszont szabadon védekezhet. Ha szerencséje van, az esküdtszék tagjai képtelenek lesznek döntéshozatalra, aminek következtében – az amerikai törvények szerint –, ha nem születik is felmentő ítélet, a további eljárást beszüntetik. Hogy ez esetben tiszta lelkiismerettel távozzék a tárgyalóteremből, azt nem tudhatom, ennek megállapítására nem vagyok hivatott. Mindettől függetlenül, bízhat az igazságszolgáltatás pártatlanságában. S ha netán védőügyvédre nem telik neki, úgy a bíróság egy kellő szakértelemmel rendelkező prókátort jelöl ki mellé. Az a fiatal ember, noha egy fillért sem kap munkájáért, szívvel lélekkel fogja képviselni az alperes ügyét, annál is inkább, mert hívó katolikus. Fáradozásáért előre is köszönettel tartozom, s várom mielőbbi, remélhetőleg kedvező válaszát.

Szívélyes üdvözlettel, Ernie Chambers, az Egyesült Államok szenátora.”

Akárhogy is lesz, én mindenesetre izgatottan várom a folytatást. Hiszen az sem kizárt, hogy a felbőszült szenátor egyszer majd Allahot is perbe fogja, bár ez esetben nem árt majd némi elővigyázatosság.

Ketten – Egyről

Kocsis Tibor

Batáné Bertus Terézia
(1925–2002)

Húsz éve is elmúlt, hogy feleségemmel Szegeden barangolva betévedtünk egy művelődési ház amatőr tárlatára. A közepszerű képek között ámulattal fedeztük fel a naiv festőművészet néhány gyöngyszemét, Ba-

Kiállítás-megnyitó Várpalotán (Kocsis Tibor felvétele)

táné Bertus Terézia alkotásait. Felkerestük őt szegedi otthonában, és szakmai segítségünk ígéretével képeinek d u n á n t ú l i vándoroltatását ajánlottuk számára. Örömmel és bizalommal fogadta elképzelésünket. Tartós együttműködésünk tiszteletteljes barátsággá alakult.

Teréz néni emlékezünk. Kivételes ember volt. Szerény magabiztossággal járta különleges életútját. 1986-ban Várpalotán a kiállítási katalógusban így ír önmagáról: „Már tizenkét évesen inas lettem, varnitanultam. Dolgoztam varrodában és ruhagyárban, végül önálló kisiparosként. Már nyugdíjasan valósítottam meg régi vágyam: elkezdtem festeni. 1984-ben egy csoportos amatőr kiállításon került három képem a nyilvánosság elé. Azóta festményeim az ország különböző városaiba kerültek, sőt még az óceánon túlra is vittek belőlük. Idáig ennyit értem el, ami nagyon jólesik, különösen már így, az életem alkonyán.”

Teréz néni színes-szép alkonyát egy csendes nyárvégi napnyugta zárta. Szeptemberben temették Budapesten.

Kocsis József

Emlékezés egy naiv festőre

Itt lehetne köztünk egy idős művészasszony, és ha itt volna, akár útra is kelhetne, hogy eljusson Szegedről Szentlőrincre, miért ne történhetne ez így, pedig kemény tél volna, országos, nagy havakkal, a vasúti váltók beragadnának, a vonatok elakadnának a hótorlaszokon, és ha eljutnának mégis valahová, késve csak, bizonytalan csatlakozásokkal, cserbenhagynák az utazókat és a várakozókat, azokat is, akik Szentlőrincen várakoznának a falakra kifüggesztett festmények alatt, miután lerázták cipőjükéről a havat, állnának tócsákban toporogva, várakoznának sokáig, aztán szétszélednének csalódottan, csak a gazdátlanul maradt képek emlékével vigasztalódnának, és ezekről mesélnének az otthoniaknak, mit sem tudván arról, ha úgy esne, hogy az összefagyott öregasszony mégiscsak megérkezne az éjszakai vonattal, váratlanul már, mit sem törődve azzal, hogy a megnyitót lekéste, és elfogadván a felkínált szállást dehogyis pihenne, beszélgetne a háziakkal pirkadatig. Itt lehetne köztünk, ezzel kezdtem, és különösnek tartom, hogy jól tudom, nincsen itt köztünk. Pedig mintha velünk volna ma is.

Nagyon régen halt meg, aki öt éve halt? Emlékszünk még rá? Vagy még inkább: emlékezhetünk-e már rá? Az első valamennyire kerek évfordulón? Én emlékszem rá: öt éve halt meg Batáné Bertus Terézia, szeptember 9-én temették. Mégsem erre emlékezem. Hanem hogy élt előtte. És alkotott. Festett. Attól fogva, hogy lett ideje rá. A nyugdíjas kort kellett ehhez megérnie.

Húsz éve annak, hogy a kiállításait elkísérő vendégkönyvébe lelkes mondatokat írtam a naiv festőművész asszony képi világáról. Elolvasta, nem láttam örömet az arcán. Nem szeretem ezt a szót, hogy naiv, mondta. A tiszta, romlatlan lelkű, a világra gyermeki kíváncsisággal rácsodálkozó és az élményeit ösztönösen magasrendű művészi eszközökkel kifejezni

képes, öntudatos művész kihallotta a szó mögött megbúvó, lekicsinylő és lekezelő jelentésárnyalatokat: tapasztalatlan, tanulatlan, önkontroll nélkül való, gyermektegy. Arra azonban büszke volt, hogy néhány képével gyarapíthatta a kecskeméti naiv művészek múzeumának állandó tárlatát. Ma már a múzeum lehetne erre büszke. (Van még ilyen intézmény? Rég jártam arrafelé.)

Őszi rózsák

Havas dombhátak, fenyőfák, kis kápolnák, virágcsendéletek, meglehet, a kápolnabelsők virágdíszei közül valók – gyakori motívumok a képein. Talán mert ezek sűrítetten együtt vannak a mecseknádasdi Kálvária domb látképében, ahányszor csak arra járunk Bonyhádra menet, Bonyhádról jövet, eszembe jut a találkozásunk, különösen azokon a téli napokon, amikor a meginduló hóesés leheletfinom rajzolatokkal köti össze a meredek oldalon ívesen fölfelé törő stációkat, s az oda-vissza gyalogösvény rövidülő cikcakkjai egy pontba futnak össze: a dombtetőn a fenyők ölelésében álló temetőkápolna kapujában. Sokszor gondoltam arra, le kellene fényképezni, és elküldeni neki ezt a különös szépségű képet, amely olyan éppen, mintha ő festette volna, méltó az ecsetjére, hátha meghiheti. Nem készült el az a fotó sosem, és öt éve azt is tudom, megfestetlen marad a kép már végérvényesen, számomra létező az mégis: hóeséses kiállítás-megnyitó kinagyított képeként tárul elém, valahányszor a puhán ereszkedő pelyhek kirajzolják a stációkat érintő gyalogút cikcakkos vonalvezetését, és ha nem rohanó kocsiblakból nézném, és a szemem is a régi volna, talán a képaláírás is idelátszana: Batáné Bertus Terézia.

Motesiky Árpád

Prágai anzix – 2007 (az utolsó)

A prágai Magyar Könyvesboltot búcsúztatván dr. Szántó György „Nem mese – valóság” címet adta írásának, amely valamikor a kilencvenes évek (XX. század) elején jelent meg A Hét című pozsonyi, képes hetilapban. (A lap 1995-ben szűnt meg, a kulturális minisztérium megvonta a támogatást.) A keserves hangú cikkében dr. Szántó többek közt ezeket írta: „Sok esztendőn át a jólelkű Király Berta foglalkozott a vevőkkel. Berta Szlovákiába ment férjhez, vajon tudja-e, hogy Prágában a régihez hasonlóan magyar kultúra nyomtatásban nincs. Sem olcsón, sem drágán.”

Utólag elmondhatom, hogy Berta tudott a prágai helyzetről, hiszen a feleségem volt, és tartottuk a kapcsolatot a prágaiakkal, mint újságíró elég gyakran megfordultam Prágában és tudósítottam lapom, A Hét olvasóit az önállósult Csehországból...

Berta, amikor megismerkedtünk

Király Bertával természetesen a könyvesboltban ismerkedtem meg. Mint a verebélyi Tesla anyagbeszerzője, üzletkötője elég gyakran megfordultam Prágában és vásároltam a Magyar Kulturális Központ, Národná třída-i (Nemzeti sugárút) könyvesboltjában. Berta mindig mosolyogva, nagyon kedvesen fogadott, úgy, mint régi ismerősét és „jó” vevőjét. Aztán 1988 februárjában hosszabb ideig tartózkodtam Prágában, először és utoljára életemben „szakszervezeti rekreáción” voltam, az akkori fővárosunkban, talán tíz napig.

Nagyon szép helyen, Strahovban laktunk a Szakszervezeti Központ rekreációs üdülőjében, ahol minden volt. Szauna, bár, úszómedence, rendszeres filmvetítés, még tánc is a táncoslábúaknak. Persze üzletek is voltak, egyszerűen minden, amit száj, szem megkíván. Volt, aki ki sem mozdult az épületből, csak akkor, ha közös kirándulást szerveztek.

Én azonban megszőktem a kirándulások elől, és inkább prágai barátaimmal találkoztam, s valamelyik sörpincében töltöttük az időt...

Az egyik alkalommal aztán egy picit tovább beszélgettem Bertával – egyébként már majdnem tudott rólam mindent –, és megkockáztattam, hogy a munkaidő után meghívom egy kávéra, mondjuk a Slávia kávéházba, amely kedvenc kávéházam volt és nem esett messzire a könyvesbolttól.

A válasz nemleges volt, Berta azt mondta, hogy „a munkahelyen nem ismerkedünk”? Ezt nem érttem, egy picit csalódott voltam, de azért továbbra is látogattam a könyvesboltot, egész kis könyvtárra valót cipeltem haza az üdülés végén...

Nem tudom, hogyan alakultak a dolgok, ki bocsátott meg a visszautasításért, vagy tett javaslatot újra. A lényeg az, hogy kapcsolatunk kezdett

igen komollyá válni. Először úgy volt, hogy én költözöm Prágába. A Videoton kirendeltségénél már állást is felajánlottak, de a lakás okozott gondot. Berta egyetlen szobát bérelt egy Pštrosová utcai öreg épületben...

A Pštrosová ulice (Strucc utca) Prágában

Aztán a politikai események megoldották problémánkat, jött a „bársonyos”. A Videotonnál már nem volt esélyem, rohamosan kezdett leépülni, s végül úgy döntöttünk, hogy Szlovákiába költözünk. Nekem ugyanis volt egy szép szoba-konyhás (nagy konyhával) lakásom. Természetesen nyolcvankilenc májusában összeházasodtunk, kilencvenben megszületett Mátyás fiunk. Berta a gyermeknevelésnek szentelte idejét, később beteg anyámat ápolta. Míg nem 2003-ban elhatározta, hogy magánvállalkozó lesz. Az üzlet nem ment valami fényesen, s ezért úgy döntött, hogy Csehországban próbálkozik. Ez év május elején Benešovba utazott, és jelezte, hogy a Prága melletti városban kezdenek alakulni a dolgok, jó fizetéssel járó állásra van kilátás, amit aztán meg is kapott...

Mátyás funk ma

ebédeket, vacsorákat. Berta elégedett volt, a hétköznapokat igyekezett Prágában tölteni az ottani ismerősöknél. Az idő szinte rohant, leveleztünk és telefonon tartottuk a kapcsolatot.

Június derekán, pontosabban 17-én, szombaton Komáromba hívtam a kötelesség. Vonattal utaztam, és Érsekújvárból, átszállás közben a komáromi csatlakozásra, úgy nyolc óra tájban felhívtam Bertát. A hangja nagyon furcsa, fáradt volt.

– Mi van veled, nagyon furcsa a hangod. Mit tehettek? – kérdeztem.

– Ne aggódj, egy picit beteg vagyok, de semmi különös, tegnap látott az orvos is – nyugtatott.

Bevallom, kezdeti nyugtalanságom kezdett alábbhagyni szavai után, és azzal búcsúztam, hogy majd hívom...

Sajnos a telefont később már nem vette fel. A rendőrségi és orvosi jelentés szerint szombaton, tehát június 17-én, a délelőtti órákban gyomorfekély-perforáció következtében elvérzett és meghalt. Haláláról másnap, vasárnap este értesítettek bennünket. Hétfőn Prágába utaztam, kedden intézkedtünk kiadásáról, majd szerdán Benešovban búcsúztattuk és kísértük utolsó útjára, ahonnan aztán a tábori krematóriumba szállították és hamvasztották el. Szerdán, június 20-án egy agg cseh pap búcsúztatta, sajnós református papot – Berta református vallású volt – nem tudtam biztosítani. Szerintem a cseh pap méltóan végezte a temetési szertartást, nagyon értékes gondolatokat mondott az emberi életről és a vallásról, vallásokról. Szavainak egésze maradt meg bennem, a részletekre már nem emlékszem, akkor sem tudtam nagyon odafigyelni és felfogni, hogy feleségem látszólagosan egészségesen ment el Verebélyről, és bő egy hónap múltán temetjük, s viselnünk kell a sors öklének kemény csapásait...

Este megpróbáltam felhívni dr. Szántó Györgyöt, előző napi próbálkozásaim sikertelenek voltak. Egy idegen, cseh férfihang jelentkezett a telefonba. Elmondta, hogy ő az ápolója a doktornak, de a doktor úr nem tud velem beszélni, mert lélegeztető sátorban (?) van. Ámde mindent hall és ért, csak nem tud válaszolni.

– Kérem, mondja meg neki, hogy Berta meghalt, ma temettük – mondtam, és vártam, amíg átadják az üzenetet.

Az ápoló várt egy ideig, aztán nagyon halkán megjegyezte:

– Az üzenetet a doktor úr megértette, mert könnyei csorognak...

Másnap búcsúztam Prágától, szokatlanul a reggeli busszal indultam vissza Nyitrára. A reggeli Prága ködös, borús és nagyon rideg volt. Zordonságát biztosan fokozta lelkem mély háborgása, a sors által rám mért csapás. Június 22-én felhívott Inna Rottová, csehül író és publikáló pétervári, orosz származású írónő. Oroszos kiejtéssel közölte szomorúan, hogy dr. Szántó György meghalt.

Dr. Szántó György és felesége, Olga

Júniusban két, hozzám nagyon közel álló embertől búcsúztam: feleségemtől, Bertától 18 évi házasság után, és a közeli hú barátától, dr. Szántó Györgytől.

Humorzsák

Szigetvári-Szattinger Krisztián

2/3 oldala

Szigetvári János szellemében

Novemberi szójátékok

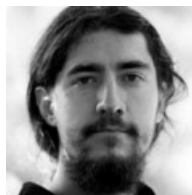
Elmebajosok autóversenye = Ideg**roncs**derbi
 Karakteres nagyfenekű asszonyság = Farizmatikus
 Macskaédesség = Kandúrozott cukor
 Mit kapott Athéné Zeusztól? = **Pallas**-jogot
 Spanyol királyi palota melletti bevásárlóközpont = **TESCO**rial
 Jeles római tudós együttese = Senecar
 Beszédhibás kutya = **Dadog**
 Bárányok hajnala = **Birkadat**
 Ezt hagyja hátra a szabó a végrendeletében = Az **ingujságait**
 Kicsapódásjelző-készülék adata = Páraméter
 Milyen a szerb gyerek matekfüzete? = Négyzet**rác**os

Szójátékok a nyaralásból

Így készül a parasztos sertészelet = Békönöm a békönöm.
 Miért ideges a bolti eladó? = Rossz a **KÖZÉRT**zete
 Mozdonyvezető haláltusája = Vagonizálás
 Penészes sajtot lenyelni = Camembert próbáló feladat
 Ha a Riviérán megy tönkre a busz = Egé**ST. Tropé**-ra ment
 Az érzéstelenítés nagyasszonya = **Anasztézia** hercegnő
 Hangjával hódít = **Legigáz**

Végezetül:

Horgász derékbántalma = **Hekkszensussz**
 (És ezzel slussz, folytatjuk decemberben!)

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Rónaky Edit

Humor

Rónaky Edit

Híres emberek jellemzése dióhéjban – Feleki László tollából

Móricz Zsigmond – Úgy tudta ábrázolni a magyar szegényparasztot, mintha ő maga is az lett volna.

Mozart, Wolfgang Amadeus – Napsugaras zenéjének komponálása közben néha még arról is megfeledkezett, hogy éheznek.

Mózes – kiválasztott népvézér.

Mucius Scaevola – Ritka fanatikus, aki nem mást égetett.

Murat, Joachim – Ragyogó életpályát befutott francia tábornagy, aki egyszerű kocsmáros fiaként született, de mint királyt végezték ki.

Musset, Alfred de – Legjelentősebb szerepe a George Sanddal való viszonya volt.

Münzer, Thomas – Sokoldalú közéleti személyiség, aki újrakeresztelőnek éppen úgy megfelelt, mint forradalmárnak és mártírnak.

Napoleon, I. – A világ ura, majd foglya.

Napoleon, II. (reichstadti herceg) – Származása miatt sok kellemetlensége volt.

Napoleon, III. – Nem mind arany, ami napoleon.

Napoleon, IV. – Angol hősi halott, a történelem kiszámíthatatlanságának jóvoltából.

Nero, Claudius Drusus – Kegyetlen volt, mint minden rossz énekes.

Neumann János – A matematika legnagyobb költője.

Nicot, Jean – Cigarettaival kínálta meg Európát.

Nobel, Alfred – Alapítványával megoldotta a dinamit békés felhasználását.

Noé – Néhány állatot, rovarot, baktériumot és vírust kihagyhatott volna bárkájából.

Nostradamus – Csillagióslatai olyan homályosak, hogy egy kis jóindulattal valamennyi beteljesedhetnek tekinthető.

Octavianus, Augustus Gaius Julius Caesar – Az első római császár, akit Júlia nevű leányán kívül minden római polgár engedelmesen követett.

Ódry Árpád – A szavak embere volt.

KONCERTAJÁNLÓ

A LIVESOUND PROD. Kft. bemutatja:

HELLOWEEN + GAMMA RAY koncert

2007. november 16., 19:00 óra
 Budapest, Petőfi Csarnok

További jegyinformáció: www.livesound.hu

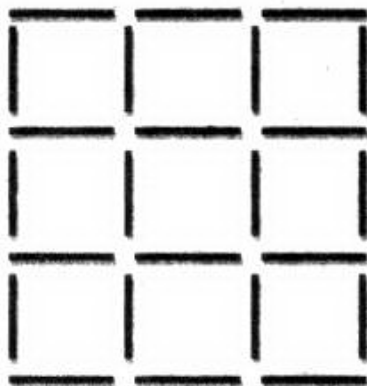
Logika- és memóriafejlesztés

1-től 7-ig

		4		7		
			7			
7		3				4
	2		1		5	
1				5		3
			4			
		1		6		

A számokat 1-től 7-ig kell elhelyezni az ábrában úgy, hogy a sorokban, az oszlopokban, valamint a két átlóban ne legyen számismétlődés.

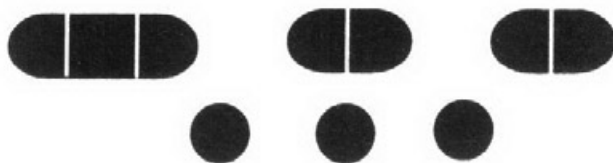
Rakosgató

24 gyufaszázból kell kirakni az alábbi ábrát, majd 8-at úgy kell elvenni, hogy csak 2 négyzet maradjon!

Hajócsata

1	3	1	0	3	2	
						3
						0
						2
						0
						3
						2

A háló a tengert ábrázolja. A hozzá rendelt számok azt jelzik, hogy a háló alatti hajóhadból az adott sorban vagy oszlopban hány hajó vagy hajórész található. A hajók egymást még átlósan sem érinthetik! Hol vannak a hajók a tengeren?

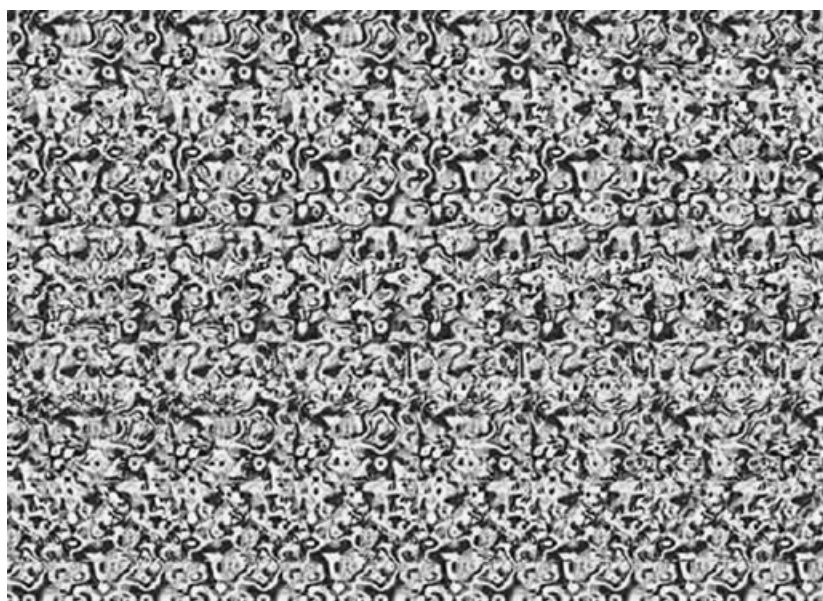
Matem Marci feladata

Matem Marci elmesélte barátainak, hogy édesapja a négyzet alakú kertbe 10 gyümölcsfát akart ültetni a kerítések mellé úgy, hogy a négyzet minden oldalán ugyanannyi gyümölcsfa álljon. Marcitól is megkérdezte, ő hogyan helyezné el a gyümölcsfákat. Marci megoldotta a feladatot. Hogyan?

Tér-kép

A szöveg melletti képen felfedezhető egy elrejtett ábra, mégpedig térben érzékelhető!

A háromdimenziós kép úgy válik láthatóvá, ha a képet szorosan az orrunk alá tartva, a részletekre nem figyelve nézzük, majd lassan eltávolítjuk magunktól – olvasótávolságban kiderül, mi rejtőzik a képen!

Az Alexandra Kiadó könyv-újdonságai

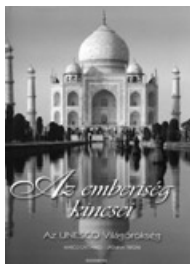
Regös László: Az Operaház
235x255 mm, 182 oldal,
ára: 4999 Ft

A Regös László fotóművész képeivel készült album lépésről lépésre tárja fel a látogató számára Operaházunk művészi értékeit kívül és belül egyaránt. Miközben címszavakban informálódhatunk arról, hogy éppen milyen állomásokat érintünk vizuális barangolásunk folyamán, és röviden betekintést nyerünk az Operaház történetébe is. A kötet magyar és angol nyelvű.

Marco Cattaneo – Jasmina Trifoni:
Az emberiség kincsei
Az UNESCO Világörökség
225x300 mm, 512 oldal, ára: 5999 Ft

Az UNESCO Világörökség egyezménye, melyet a szervezet 1972-ben Párizsban hagyott jóvá, 1975. december 17-én lépett életbe. Azóta 180 ország erősítette meg az okiratot, mely ma 135 ország több mint 700 természeti és kulturális kincsét védelmezi. A különböző korszakok és földrészek örökségéből 110-et választottunk ki, hogy ebben a páratlan gyűjteményben foglaljuk össze bolygónk legkülönlegesebb kincseit.

Nagy Csaba:
A Fertő-Hanság Nemzeti Park
245x295 mm, 208 oldal, ára: 5999 Ft

A Magyarország és Ausztria határán fekvő Fertő-Hanság Nemzeti Park lenyűgöző természeti értékeket őriz. Az egykor hatalmas mocsár- és lápvilág táji jellegzetességei, egyedülálló növény- és állatvilága révén a Fertővel és a Nyirkai-Hanynyal szerepel a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek, a Ramsari területek között. A Fertő-táj 2001-ben az UNESCO világörökségi listájára is felkerült. Nagy Csaba elismert természetfotósként a Fertő-Hanság Nemzeti Park természeti csodáinak, élővilágának bemutatására vállalkozik.

* * *

A kiadó weboldala www.alexandra.hu címen található.

Threshold, Communic, Machine Men, Serenity

Budapest, A 38 Hajó, 2007. szeptember 9.

Szigetvári-Szattinger Krisztián

A Duna vízállása és a koncertteremben uralkodó hangulat szinte egyszerre hágott a tetőfokára, amikor megkezdődött a fesztivál. Sikerült nemzetközi gárdát összeválogatni, hiszen osztrák, finn és norvég csapatok után lépett fel az est fénypontja, a brit *Threshold*. Alig 150-200 fizető néző volt kíváncsi erre a nagyszabású rendezvényre, de a jegyárakat és az idei koncertdömpinget tekintve ez talán nem is túl meglepő.

Az osztrák *Serenity* korrekt módon, de igazi meglepetések nélkül játssza a progresszív metalt. De a kissé unalmas színpadi kiállításukon változtatniuk kellene. No, ezzel a finn *Machine Men* esetében nem volt gond, az egyik gitáros például úgy nézett ki, mint egy nagyra nőtt kaszás-pók. Kissé aggódtam, hogy a sok rohangászástól és izzadástól az énekesrácnak elkenődik a szemfestéke és a rúzsa. De a hangja remek és kiváló teljesítményt nyújtottak energikus zenéjükkel!

A *Communic* a norvég *Nevermore*, akik trióban játsszák ugyanazt a bonyolult zenét, amit az említett amerikai példakép ötösben! Ez már önmagában sem kis teljesítmény, de meg kéne próbálniuk kilépni a legfőbb hatásuk árnyékából.

A *Threshold* remek formát mutatott ezen az estén. 8 év után visszatért hozzájuk előző énekesük, akivel valósággal megújult a zenekar. Csupa mosoly és jókedv áradt a tagokból. Dörögve hömpölyögtek a hangfalakból az új és a régi dalok. A *Threshold* zenéje hosszú távon kissé egysíkúnak hat, de képesek minden számukba jóféle, fülbemászó melódiákat csempészni. Az ősrájongóknak is kedveztek, amikor egyenesen a legelső lemezükről vettek elő egy dalt. A koncert után a zenekar tagjai szimpatikusan elvegyültek a rajongók között, így még családiasabbá téve a hangulatot.

Szigetvári-Szattinger Krisztián

Candlemass

Budapest, A 38 Hajó – 2007. szeptember 19.

A tíz nappal korábbi *Threshold* koncerthez képest a Duna vízállása visszaállt a szokásos szintjére, így újból lefelé sétáltam be az *Artemovszk* 38 hajó gyomrába, ahol kb. 200 rajongó várta fellelkesülten a doom-szeánsz kezdetét. Idén tényleg nem panaszkodhatnak az ősi metal-doom zenék rajongói, hiszen nálunk járt nyáron második felállásával a stílusalapító *Black Sabbath*, a hippie-metal *Trouble* és most minden idők egyik legfajsúlyosabb zenéjét játszó és immáron 22 éve létező *Candlemass* is tiszteletét tette hazánkban.

A színpad díszletszegénységét négy nagyméretű kereszttel ellensúlyozták, melyek a dalok alatt időnként fehéren világítottak, némi misztikus többletet kölcsönözve az amúgy is hangulatos zenének. A *Candlemass* zenéje a természeti szépségek megéneklését jelenti számomra. Ebbe a képbe éppúgy belefér egy terebélyes lombkoronát viselő őszi fa, mint egy irgalmatlan súlyú zivatar. A kötelező régi slágereken kívül a remekül sikerült új lemez három számát is beleszórták a programba, aminek nagyon örültem, hiszen az új *Candlemass* eddig az év albuma számomra! Az amerikai *Solitude Aeternus*-ból kölcsönvett Robert Lowe énekes pedig egy démoni szöke herceghez hasonlatosan járkált a színpadon, karizmatikusan irányítva a koncertet.

Kétségkívül ez volt az idei esztendő egyik lehangulatosabb és egyben legsúlyosabb koncertje, hiszen több tonnányi gitárriffet csiholtak ki hangszerükből a muzikusok a koncert 75 perce alatt! Ígéretük szerint jövőre visszajönnek, akkor pótolhatják a most csak a papíron szereplő számokat.

» Rádióműsor «

RÉGIÓ RÁDIÓ 101.7 A Magyar Rádió Pécsi Körzeti és Nemzetiségi Stúdiója

Műsorrend magyar nyelven, hétköznapokon:

HAJNALTÓL REGGELIG

FM 101.7 MHz

Szerkesztők: Orbán Violetta, Gungl László, Kovács Miklós, Zsoldos László, Nagy Gábor

- 6.00 Műsorkezdés, hírek röviden
6.10 Meteorológiai körkép
6.15 Dél-Dunántúli Krónika
6.23 Regionális lapszemle
6.30 Hírek, közlekedési információk
6.38 Sportösszefoglaló – Ráday Milenko hírei
6.45 A Dél-Dunántúl hírei
6.52 A nap témája – riportban
7.00 – 8.00 Az előző óra menetrendje
8.00 Hírek
8.05 – 9.00 Magazinóra riportokkal (Sziréna, Ezerszínű Baranya, stb.)
9.00 – 12.00 Nyitott stúdió!
Benne többek közt:
Auto-motor 101.7, Jelige, Karrierexpressz, Zöld jelzés,
Hangosfilm (DVD-magazin), Fogadó (gasztronómiai műsor),
Zenejubilista, Egészség magazin
12.00 Déli Dél-Dunántúli Krónika

DÉLUTÁN FM 101.7 MHz, AM 873 KHz

DÉLUTÁN

FM 101.7 MHz

- 12.15 Friss Juice – szórakoztató műsor Varga Zoltánnal
15.00 Dél-után – a Régió Rádió zenés magazinműsora
Szerkesztők: Varga László, Nagy Gábor, Fábian Mária, Kis Tünde

HÉTFŐ: Vitafórum politikusokkal

KEDD: Auto-motor 101.7, Nyitott gazdaság

SZERDA: Ingatlanpiac

CSÜTÖRTÖK: Színház-tér (pécsi színházi magazin)

Színház-park (kaposvári színházi magazin)

Somogyi történetek

PÉNTEK: Dalfaragó – mesélje el történetét, mi írunk hozzá zenét!

www.dalfarago.hu

Életmód-magazin

17.30 Esti Krónika

18.00 Estidőben! – szórakoztató műsor telefonos játékokkal és oldies-slágerekkel, nosztalgia-muzsikával 22 óráig;

Hétfégi műsorrend magyar nyelven:

Szombat

- 9.00 – 12.00 Jó pihenést! – szórakoztató műsor, benne többek közt:
Négyes Retro – régi nagy slágerek a 4-es stúdióból
Ez volt a 7: az elmúlt napok összefoglalója
Telefonos játékok
12.00 Déli Krónika
13.00 Hangulatbrigád! Élet, zene, fiatalság – a Régió Rádió ifjúsági műsora
14.00 Édes Éter! – interaktív telefonos kívánságműsor 18 óráig Bizse Ferencsel
Telefon: 72/518-318 SMS-vonal: 30/30-30-233
Készülj az estére! A zene java Császár Anditól
22.00 Késő esti krónika

Vasárnap (hírek óránként)

- 8.00 „Kapocs” – ökumenikus magazin
9.00 Művészbemutató, Somogyi magazin, Tolnai magazin, Régió Portré (forgóban)
10.00 Archívumunk értékei – az elmúlt 55 év hangemlékei
12.00 Déli Krónika
14.00 Kórusdobogó, Komolyzenei kaleidoszkóp, Lemezbörze (heti forgó)
15.00 Ismétlőóra
16.00 „MÁS” – a Dél-Dunántúlon élő kisebbségek magyar nyelvű műsora
17.00 Pannon koncerttükör – a Pannon Filharmonikusok Pécs és a Régió Rádió közös műsora (A sorozat szerkesztője: Kovács Attila)
18.30 Opera-félóra – érdekességek az opera világából

Nemzetiségi műsoraink

Horvát nyelven:

AM 873 KHz 9.00 – 10.30, 20.00 20.30

Német nyelven:

AM 873 KHz 10.30 – 12.00, 19.30 – 20.00

Szerb nyelven:

AM 873 KHz 13.00 – 14.00, 20.30 – 21.30

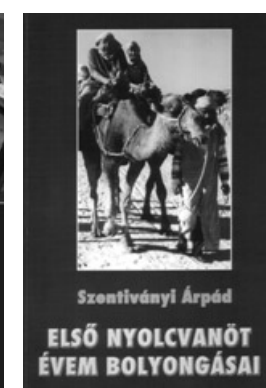
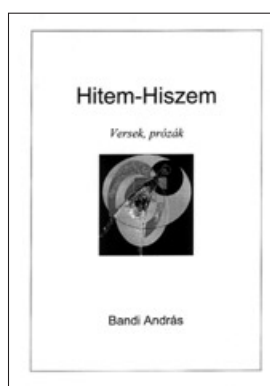
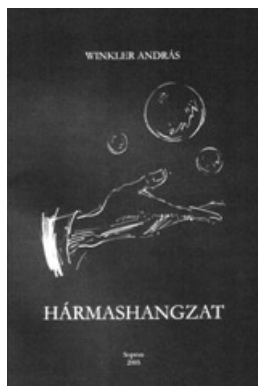
A pécsi Régió Rádió elérhetőségei:

Telefon: 72/518-333

Fax: 72/518-320

E-mail: pecsiradio@radio.hu

Net: www.pecsiradio.hu

K
ö
n
y
v
a
j
á
n
l
ó
n
k

November – Őszutó, Szent András hava						
H	K	Sze	Cs	P	Szo	V
			1 ☉	2 ☼	3	4 L
5 ♀	6 ♀	7 *	8	9	10 ☉	11 ♀
12	13	14	15	16 ♀	17 ☉	18 *
19 ♀	20 ☼	21	22	23 ♀	24 ♀♂	25 ♀
26 ☼	27	28	29 *	30 ♀		

- ☉ Első negyed ☉ Újhold ☼ Kőd
 ☉ Utolsó negyed ♀ Csapadék * Hó
 ● Telihold L Lehülés

Megjegyzés: Az újhold (☉) előtt és közben hidegfronti hatás várható. A telihold (●) előtti napokban és közben melegfronti hatás várható.

Kéri János

Paraszti regulák november havára

november 1.: Mindenszentek napja. A földművesek gazdasági esztendejét zárta. A néphit szerint ilyenkor hazlátogatnak a halottak.

november 11.: Tours-i Szent Márton ünnepe. Megkóstolták az újbort, és a Márton-napi lakomán felszolgált liba csontjából időjárás jósoltak. „Márton tudja: mellcsontja, ha veres, nagy hidegtől ember orra lesz veres.” Ha Márton „fekete lovon érkezik”, akkor 19-én Erzsébet rázza meg „hópendelyét”. Ha Mártonkor a lúd a jégen áll, karácsonykor sárban botorkál.

november 25.: „Ha Katalin kopogós, a karácsony locsogós” – és fordítva.

november 30.: András, a „disznóölő” nyitotta a disznótorok szezonját. Fehér András – rossz év; Víg András – vig év.

Novemberi névnapok

1. csütörtök	Mindenszentek, Marianna
2. péntek	Achilles
3. szombat	Győző
4. vasárnap	Károly
5. hétfő	Imre
6. kedd	Lénárd
7. szerda	Rezső
8. csütörtök	Zsombor
9. péntek	Tivadar
10. szombat	Réka
11. vasárnap	Márton
12. hétfő	Jónás, Renátó
13. kedd	Szilvia
14. szerda	Alíz
15. csütörtök	Albert, Lipót
16. péntek	Ödön
17. szombat	Hortenzia, Gergő
18. vasárnap	Jenő
19. hétfő	Erzsébet, Zsóka
20. kedd	Jolán
21. szerda	Olivér
22. csütörtök	Cecília
23. péntek	Kelemen, Klementina
24. szombat	Emma
25. vasárnap	Katalin
26. hétfő	Virág
27. kedd	Virgil
28. szerda	Stefánia
29. csütörtök	Taksony
30. péntek	András, Andor

November 9., péntek

Pécs: Kortárs képzőművészeti kiállítás a Pécsi Műhelygalériában (Váray Antal u. 5/a). Nyitva: kedd-péntek 12-17 óra, szombat: 9-12-ig.

Marcali: Stekly Zsuzsa tűzzománc-kiállítása a Művelődési Házban. Megtekinthető: november 20-ig.

Kaposvár: Darkó-Apor József festőművész kiállításának megnyitója az Együd Galériában. Megtekinthető december 3-ig.

Kaposvár: Petlánovics József festőművész és grafikus kiállítása a Töröcskei Községi Házban. Megtekinthető december 3-ig.

Nagykanizsa: Tibet újságíró szemmel – fotókiállítás a Hevesi Sándor Művelődési Központban, november 26-ig.

Nagykanizsa: Kodály Zoltán képeslapokon – kiállítás a zeneszerző születésének 125. évfordulójára a Hevesi Sándor Művelődési központban Sasvári Tiborné (Nagyatád) gyűjteményéből. Megtekinthető: november 18-ig.

November 10., szombat

Tamási: 19 óra – Kincses Veronika operaénekes és Teleki Miklós orgonaművész koncertje a Római katolikus templomban.

Szekszárd: 11 óra – Gáspár Gyula festőművész és Bálint Ádám képzőművész kiállításának megnyitója a Művészetek Házában. Megtekinthető: december 1-ig

November 12., hétfő

Dombóvár: 17 óra – Elő+ter+tár+lat – Biszák László (Szekszárd) festményeiből nyílik kiállítás a Művelődési Házban. Megtekinthető november 30-ig.

Tamási: 19 óra – Géza gyerek – a Pécsi Harmadik Színház előadása a Művelődési Központban.

Pécs: 19 óra – A Szelkiáltó és a Kaláka együttes koncertje – jótékonyági gálaest a Kerek Világ Alapítvány javára. Pécsi Nemzeti Színház.

November 14., szerda

Kaposvár: 19 óra – Vámos Miklós est a Bridge 52 Kft. szervezésében az Együd Árpád Művelődési Központban

Bonyhád: 19 óra – Filmklub. Horthy – a kormányzó, Koltay Gábor dokumentumfilmje. Művelődési Központ.

November 16., péntek

Bonyhád: 16 óra – Múzeumbaráti Kör – „Mórügyi német népszokások” – Glöckner Jánosné előadása a Völgységi Múzeumban.

Kaposvár: 18 óra – Terra Klub: Sumér istenségek – Erdős Tibor előadása az Együd Árpád Művelődési Központban.

November 17., szombat

Nagykanizsa: 16 óra – Táncház. Vezető Vizedi Dezső, a Kanizsa Táncegyüttes művészeti vezetője. – 18 óra – Kanizsai Helikon II. – fiatal kanizsai előadók a pódiumon: Vizedi Máté előadói és szerzői estje. Hevesi Sándor Művelődési Központ.

Szekszárd: 20 óra – Babits Estély – a 125 éve született Babits Mihály tiszteletére az Illyés Gyula Főiskola aulájában. Érdeklődni lehet a Babits Mihály Művelődési Házban és a Tourinform Irodában.

November 19., hétfő

Pécs: 18 óra – Könyvbemutató – Kende Sándor: Szólni még egyszer. Helyszín: Művészeti Szakközépiskola.

November 20., kedd

Nagykanizsa: 14.30 óra – Hírességek képeslapokon és rajzokon – kiállítás Csepella Ferencné (Nagyrecse) képeslapgyűjteményéből és rajzaiból. Hevesi Sándor Művelődési Központ. Megnyitja: Papp Ferenc igazgató. Megtekinthető: november 25-ig.

Nagykanizsa: 19 óra – Sztárparádé Kossuth-díjasokkal II. – „Nyitva látam mennyeknek kapuját” – Sebestyén Márta estje a Hevesi Sándor Művelődési Központban.

November 22., csütörtök

Kaposvár: 17 óra – Beatles Klub ... nemcsak klubtagoknak! Együd Árpád Művelődési Központ.

Nagykanizsa: 19 óra – Alfieri: Hat hét, hat tánc – vígjáték. Vári Éva és Kulka János vendégszereplése a Hevesi Sándor Művelődési Központban.

November 23., péntek

Mohács: 17 óra – Szigeti Szabó János festőművész, a Mohácsi Szalon közönségdíjasának kiállítás-megnyitója a Kossuth Filmszínház emeleti nagytermében. A kiállítást Köveskúti Péter (lásd 7. oldal) nyitja meg. Megtekinthető: december 20-ig.

Dombóvár: 8 óra – Galambkiállítás a Művelődési Házban, november 23–25.

November 26., hétfő

Dombóvár: Futballsztárok A-Z-ig aláírással ellátott fényképeken kiállítás megnyitója a Művelődési Házban.

November 28., szerda

Bonyhád: 19 óra – Filmklub: A megfeszített – rockopera (csíksomlyói előadás). Művelődési Központ.

November 29., csütörtök

Pécs: 18 óra – Bükkösi László – Aranyrovás, egy öregember emlékirataiból. Sólyom Katalin és Stenczer Béla jótékony célú felolvasó estje a Művészetek és Irodalom Házában.

November 30., péntek

Nagykanizsa: 18 óra – A Kanizsa Fúvós Egyesület Zenekarának évadzáró koncertje – 19 óra – Kanizsai Helikon III. – Baráth István trombitaestje a Hevesi Sándor Művelődési Központban.

December 1., szombat

Nagykanizsa: 18 óra – A Kanizsa Táncegyüttes gálaműsora a Hevesi Sándor Művelődési Központban.

December 2., vasárnap

Kaposvár: Kaposvári Advent – Karácsonyi Ünnepek 2007. december 2–22-ig.

December 4., kedd

Pécs: 19 óra – Zenés randevú a Budapest Klezmer Band muzsikusaival a Művészetek és Irodalom Házában.

December 7., péntek

Pécs: 17 óra – Szülőföld vonzásában – Szatyor Győző Kós Károly-díjas grafikusművész, faszobrász életmű-kiállítása a Művészetek és Irodalom Házában. Megtekinthető: december 28-ig.

Ez a Hetedhéthatár 228. száma

